

Omkostningshenstilling - opdateret udgave

11.12.2018

Resume

Hermed fremsendes en opdateret udgave af Forsikring & Pensions omkostningshenstilling. I forhold til den hidtidige udgave er det præciseret, at eventuel kurs-skæring og aftalte ikke-markedskonforme spreads, der ender som indtjening hos selskaberne eller koncernforbundne selskaber, skal indregnes i ÅOK/ÅOP. Det samme gælder, hvis kursskæringer og ikke-markedskonforme spreads ender som indtjening hos en ekstern kapitalforvalter og træder i stedet for direkte fees til forvalteren. Det er endvidere præciseret i revisionsvejledningen, at revisionen skal undersøge, at post 10 i afstemningsskemaet indeholder sådanne kursskæringer og aftalte ikke-markedskonforme spreads.

Derudover er der foretaget en række præciseringer af reglerne for investeringsomkostninger (kapitel 6). Det er bl.a. præciseret, hvordan investeringer i kreditfonde og CLO'er skal behandles.

Forsikring & Pensions medlemmer skal som hidtil efterleve omkostningshenstillingen i forbindelse med:

- Visning og beregning af kundernes ÅOK og ÅOP samt delementerne heri
- Udfyldelse og revision af metodebeskrivelse og afstemningsskema
- Omkostningsmålerne
- Pensionsoverblikket

Alle ændringer er skrevet med **rød** skrift.

Med venlig hilsen

Kasper Andersen

Forsikring & Pension
Philip Heymans Allé 1
2900 Hellerup
Tlf.: 41 91 91 91
Fax: 41 91 91 92
fp@forsikringogpension.dk
www.forsikringogpension.dk

Kasper Andersen
Chefkonsulent
Dir. 41 91 91 46
kan@forsikringogpension.dk

Sagsnr. GES-2017-00347
DokID 373664

Indholdsfortegnelse

Resume	1
Indholdsfortegnelse.....	2
1..... Indhold og formål.....	5
1.1 Formål	5
1.2 Henstillingens anvendelsesområde.....	5
1.3 Læsevejledning	6
2. Hvad skal den enkelte kunde have oplyst?.....	7
2.1 ÅOK og ÅOP.....	7
2.1.1 De samlede administrationsomkostninger.....	7
2.1.2 Omkostnings- og risikoresultat.....	7
2.1.3 De samlede investeringsomkostninger	8
2.1.4 Risikoforrentning, herunder særlige bonushensættelser..	8
2.1.5 Garantibetalinger	9
2.1.6 Omkostninger til forsikringsformidlere.....	9
3. De overordnede beregningsprincipper	10
3.1 Supplerende ÅOK og ÅOP	12
4. Opgørelse af administrationsomkostninger	13
5. Omkostnings- og risikoresultat.....	14
5.1.1 Selskaber med omkostnings- og risikogrupper	14
5.1.2 Selskaber uden omkostnings- og risikogrupper	14
6. Opgørelse af investeringsomkostninger	15
6.1 Fælles for gennemsnit- og markedsrenteprodukter	15
6.1.1 Kundernes ufordelte midler.....	15
6.1.2 Basiskapital	15
6.1.3 Kick back	15
6.1.4 Kursskæring og spreads	15
6.1.5 Performance fee	16
6.2 Gennemsnitsrenteprodukter	16
6.3 Markedsrenteprodukter	16
6.4 Aktivkategorier og investeringsomkostninger	17
6.4.1 Fælles standardsatser eller faktiske omkostninger	17
6.4.2 Bindende overgang.....	17
6.5 Obligationer	17
6.5.1 Internt administrerede obligationer.....	17
6.5.2 Eksternt administrerede obligationer.....	17
6.6 Noterede aktier	19
6.6.1 Internt administrerede noterede aktier.....	19
6.6.2 Eksternt administrerede noterede aktier.....	19
6.7 Fonde baseret på tilsagn.....	20

Forsikring & Pension

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

6.7.1	Private equity enkeltfonde	20
6.7.2	Private equity fund-of-funds	21
6.7.3	Kredit-/lånefonde	21
6.7.4	Ejendomsfonde	22
6.7.5	Infrastrukturfonde	22
6.7.6	Skovfonde	22
6.8	Fonde baseret på andet end tilsagn, fx hedge fonde.....	23
6.9	Afledte finansielle instrumenter	23
6.10	Strukturerede produkter.....	23
6.11	Direkte ejede investeringer og unoterede aktier	24
6.12	CLO-investeringer.....	24
7.	Opgørelse af risikoforrentning, herunder særlige bonushensættelser.....	25
7.1	Fordeling af risikoforrentning	25
7.2	Opgørelse af skyggekonto.....	25
7.3	Nedbringelse af skyggekonto	26
8.	Opgørelse af garantibetaling	27
9.	Opgørelse af omkostninger til forsikringsformidlere	28
10.	Revisionsmodel for ÅOK og ÅOP	29
10.1	Indhold	29
10.1.1	Selskabets rolle.....	29
10.1.2	Revisionens rolle	30
10.1.3	Markedets rolle	30
10.2	Offentliggørelse og tilgængelighed	31
10.3	Revisions- og selskabserklæring	31
10.4	Metodebeskrivelsen	32
10.4.1	Udfyldelse af metodebeskrivelsen.....	32
10.5	Afstemningsskemaet.....	33
10.5.1	Udfyldelse af afstemningsskemaet (udfyldningsvejledning)	34
11.	Pensionsoverblikket	41
11.1	Formål	41
11.2	Medievalg	41
11.3	Layout og opstilling.....	42
11.4	Fælles ord	42
11.5	Implementering.....	43
12.	Omkostningsmålere.....	44
12.1	Formål	44
12.2	Hvad skal omkostningsmåleren vise?	44
12.3	Beregningsforudsætninger	45
12.3.1	PAL-skat	46

12.4	Yderligere krav	46
12.4.1	Produkt-, kunde- og opsparingstype	46
12.4.2	Investeringsomkostninger	47
12.4.3	Aktualitet	47
12.4.4	Default-administrationsomkostningssats	47
12.4.5	Skyggekonti	47
12.4.6	Indbetalingstidspunkt og fremregning	47
13.	Bilag 1: Look-through-princippet for forsikringsmæssige driftsomkostninger	49
	Look-through-princippet for forsikringsmæssige driftsomkostninger.....	49
	Eksempler på look-through-princippet.....	50
14.	Bilag 2: Branchens fælles omkostningssatser	55
15.	Bilag 3: Eksempler på revisions- og selskabserklæring	67
16.	Bilag 4: Revisionsvejledning	69
	Revision af metodebeskrivelsen	69
	Revision af afstemningsskemaet	69
17.	Bilag 5: Post 15 i afstemningsskemaet – korrektion for afkast, rabatter og lignende.....	75
18.	Bilag 6: Model for Pensionsoverblikket	78
	Udbetaling	78

Forsikring & Pension

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

1. Indhold og formål

Denne henstilling er en ajourført udgave af henstillingen LP-84/12.

Henstilling omhandler omkostningsinitiativet og beskriver branchens minimumsstandarder for de kundespecifikke omkostningsoplysninger, herunder særligt ÅOK og ÅOP, samt revisionen heraf. Desuden omfatter henstillingen pensionsoverblikket og omkostningsmålerne.

1.1 Formål

Formålet med omkostningsinitiativet er at synliggøre for den enkelte kunde, hvilke omkostninger kunden betaler i forbindelse med sin pensionsordning. Omkostningerne skal synliggøres for alle kunder.

Det er et krav i pensionsoverblikket, at enhver kunde skal have stillet oplysninger om omkostningerne ved kundens pensionsordning til rådighed én gang om året. Forsikring & Pensions bestyrelse har besluttet dels, hvordan disse omkostninger skal beregnes og dels, hvordan oplysninger skal stilles til rådighed for den enkelte kunde. Det sker gennem de kundespecifikke omkostninger.

De kundespecifikke omkostninger omfatter alle de omkostninger og øvrige udgifter, som kunden betaler i forbindelse med sin pensionsordning, nemlig:

- De samlede administrationsomkostninger
- De samlede investeringsomkostninger
- Betaling for sikkerhed (risikoforrentning og garantibetaling)
- Omkostninger til forsikringsformidlere.

Summen af de kundespecifikke omkostninger skal svare til kundernes samlede omkostningsbetaling til selskabet.

1.2 Henstillingens anvendelsesområde

Henstillingen omfatter alle pensionsordninger, herunder de supplerende risikodækninger, som er knyttet til pensionsordningerne. Enkeltstående risikodækninger er derimod ikke omfattet af henstillingen.

Dækningsoversigten afgør, hvilke produkter kunden skal have omkostningsoplysninger om. Hvis kundens dækningsoversigt også indeholder oplysninger om fx gruppelivsdækning, syge- og ulykkesdækning, dækning ved visse kritiske sygdomme og sundhedsforsikring, skal kunden have omkostningsoplysninger om disse dækninger. Oplysningerne skal således som minimum også indeholde en skønsmæssig opgørelse af administrationsomkostningerne henholdsvis forsikringspræmierne for disse dækninger. Det vil med andre ord sige, at administrationsomkostninger forbundet med tilknyttede risikodækninger skal medregnes i de kundespecifikke omkostninger. Selve risikopræmien skal derimod ikke medregnes.

Det er derimod ikke afgørende, om der er tale om skadeforsikringsprodukter, eller om dækningen eller ydelsen leveres af fx et datterselskab eller en ikke-koncernforbunden samarbejdspartner. Kunden oplever omkostningerne og udgifterne ens uanset den tekniske eller organisatoriske måde, hvorpå selskabet har valgt at indrette sig. Hensigten er desuden, at kravene i denne henstilling ikke skal have indflydelse på selskabets tekniske eller organisatoriske valg. De medregnede omkostninger skal derfor i disse tilfælde følge look-through-princippet, jf. bilag 1.

1.3 Læsevejledning

Henstillingen er bygget op på følgende vis. Kapitel 2 indeholder en oversigt over, hvilke omkostningsoplysninger den enkelte kunde skal have stillet til rådighed. Kapitel 3 indeholder en beskrivelse af de overordnede beregningsprincipper for omkostningsinitiativet samt en oversigtstabel over de omkostningselementer, som skal medregnes i de kundespecifikke omkostninger, herunder ÅOK og ÅOP. Kapitel 4-9 indeholder uddybende forklaringer på beregningen af de forskellige omkostningselementer. Kapitel 10 omhandler revisionsmodellen, mens kapitel 11 beskriver pensionsoverblikket. I kapitel 12 beskrives kravene til omkostningsmålerne. I bilag 1 findes en nærmere beskrivelse af look-through-princippet, mens bilag 2 indeholder de fælles omkostningssatser, som selskaberne i udgangspunktet skal anvende i opgørelsen af investeringsomkostningerne. I bilag 3 findes eksempler på en selskabs- og en revisionserklæring. Bilag 4 indeholder revisionsvejledningen, mens bilag 5 viser et eksempel på, hvordan der skal korrigeres for afkast og rabatter i post 15 i afstemningsskemaet. Bilag 6 viser et eksempel på pensionsoverblikket.

Bestyrelsen har truffet beslutning om en række præciseringer og indførelsen af nye krav. Disse er skrevet med rød skrift. Andre ændrede formuleringer er ikke udtryk for en indholdsmæssig ændring, nye krav eller lignende, men udelukkende en modernisering af sproget.

Forsikring & Pension

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

2. Hvad skal den enkelte kunde have oplyst?

Dette kapitel beskriver, hvilke oplysninger selskabet skal vise for den enkelte kunde. Kapitlet i sig selv er nyt i forhold til de tidligere udgaver af henstillingen, men indholdet er ikke nyt. Formålet med kapitlet er således udelukkende at tydeliggøre, hvilke oplysninger den enkelte kunde skal have stillet til rådighed i den kundespecifikke information.

2.1 ÅOK og ÅOP

På det helt overordnede plan skal den enkelte kunde have oplyst et ÅOK (Årlige Omkostninger i Kroner) og et ÅOP (Årlige Omkostninger i Procent). ÅOK og ÅOP skal give et overblik over samtlige omkostninger i forbindelse med kundens pensionsopsparing. ÅOK og ÅOP skal som minimum vises i Pensionsoverblikket.

Ud over ÅOK og ÅOP skal den enkelte kunde oplyses om de forskellige omkostningselementer, som indgår i beregningen af ÅOK og ÅOP. Det vil sige følgende:

- De samlede administrationsomkostninger
- Omkostnings- og risikoresultat
- De samlede investeringsomkostninger
- Risikoforrentning til al basiskapital
- Garantibetalinger
- Omkostninger til forsikringsformidlere (se dog afsnit 2.1.6).

Disse omkostningselementer skal vises som særskilte oplysninger for den enkelte kunde i form af et kronebeløb for hvert omkostningselement. Den eneste undtagelse er omkostningerne til forsikringsformidlere, hvor det er op til selskabet selv at beslutte, om den enkelte kunde skal oplyses herom.

Beregningsprincipperne for de nævnte omkostningselementer er beskrevet i kapitel 4-9 samt tabel 3.1.

2.1.1 De samlede administrationsomkostninger

Som det er beskrevet i afsnit 1.2, finder denne henstilling anvendelse på alle pensionsordninger inklusive supplerende risikodækninger. For tilknyttede syge- og ulykkesdækninger, gruppelivsforsikringer, forsikringer ved visse kritiske sygdomme samt sundhedsforsikringer skal selskabet vise den enkelte kunde omkostningerne opdelt i risikopræmie og administrationsomkostninger. Dette gælder uanset, hvor små beløb der er tale om.

Det er ikke et krav, at opdelingen i risikopræmie og administrationsomkostninger vises på enkelt-dækninger. Det er således tilstrækkeligt, at det fremgår af depotoversigten, hvor store administrationsomkostningerne henholdsvis risikopræmierne er for de omfattede dækninger under ét.

Beregningsprincipperne for administrationsomkostningerne findes i kapitel 4.

2.1.2 Omkostnings- og risikoresultat

I selskaber med omkostnings- og risikogrupper, betaler den enkelte kunde alene de faktiske omkostninger. Kunden skal således ikke have vist omkostnings- og risikoresultatet.

I selskaber uden omkostnings- og risikogrupper skal selskabet oplyse den enkelte kunde om den del af omkostnings- og risikoover-/underskud, som tilgår/fragår de

forsikrede. Omkostnings- og risikoresultatet skal ikke vises for den enkelte kunde, hvis de går direkte på basiskapitalen.

Forsikring & Pension

Den enkelte kunde skal have oplyst sin andel af omkostnings- og risikoresultatet i form af et kronebeløb.

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

Henstillingen giver selskaber med risikooverskud mulighed for at se bort fra dette i beregningen af ÅOK og ÅOP. Risikooverskuddet skal dog under alle omstændigheder vises for den enkelte kunde.

Beregningsprincipperne for omkostnings- og risikoresultatet findes i kapitel 0.

2.1.3 De samlede investeringsomkostninger

Gennemsnitsrenteprodukter

Den enkelte kunde skal have oplyst et kronebeløb, der viser størrelsesordenen af dennes samlede investeringsomkostninger.

Alle selskaber skal desuden vise investeringsomkostningerne på et aggregeret niveau.

De selskaber, der følger de gældende kontributionsregler, skal præsentere investeringsomkostningerne på et aggregeret niveau for rentegrupperne i en justeret udgave af "Fra markedsrente til depotrente". Der er ikke udarbejdet en standard herfor. Vi henviser til den oprindelige "Fra markedsafkast til depotrente", der blev udviklet under den tidligere kontributionsbekendtgørelse.

De selskaber, der har aftalt sig ud af de gældende kontributionsregler, skal vise investeringsomkostningerne på aggregeret niveau i den oprindelige version af "Fra markedsafkast til depotrente".

For både selskaber med og selskaber uden kontributionsgrupper gælder det, at selskabets udgave af "Fra markedsafkast til depotrente" skal offentliggøres på selskabets hjemmeside.

Markedsrenteprodukter

Den enkelte kunde skal have oplyst et individualiseret kronebeløb, der viser dennes samlede investeringsomkostninger.

Det er op til selskabet at beslutte, om det i forbindelse med visningen af investeringsomkostningerne vil vise et brutto- og et nettoafkast.

Beregningsprincipperne for investeringsomkostningerne findes i kapitel 0.

2.1.4 Risikoforrentning, herunder særlige bonushensættelser

Risikoforrentning i alle kontributionsgrupper til al basiskapital skal vises for den enkelte kunde. Dette gælder, uanset om risikoforrentningen går til egentlig egenkapital, særlige (individuelle og kollektive) bonushensættelser eller ansvarlig indskudskapital.

Kunden skal have oplyst et samlet kronebeløb summeret på tværs af kontributionsgrupper og uanset, hvilken type af basiskapital risikoforrentningen går til. Der stilles altså ikke krav om, at risikoforrentningen opdeles efter, hvilken type af basiskapital denne går til.

Det er op til selskabet at beslutte, hvordan kunderne bliver oplyst om selskabets forretningsmodel, herunder kundernes ejerrolle i forhold til de særlige bonusenhedsættelser mv.

I risikoforrentningen skal medregnes både risikodelen og fortjenstdelen, jf. contributionsbekendtgørelsens krav om opdeling af risikoforrentningen i en risikodel og en fortjenstdel.

Hvis risikoforrentning i omkostningsgrupper er finansieret af det betalte omkostningsbidrag, skal risikoforrentningen ikke lægges til igen i beregningen af kundernes ÅOK.

Beregningsprincipperne for risikoforrentningen findes i kapitel 7.

2.1.5 Garantibetalinger

Den enkelte kunde skal oplyses om dennes garantibetalinger.

Beregningsprincipperne for garantibetalingerne findes i kapitel 9.

2.1.6 Omkostninger til forsikringsformidlere

Selskabet kan med fordel oplyse den enkelte kunde om, hvor stor en del af de opkrævede omkostninger der sendes videre til forsikringsformidlere. Dette er dog ikke et krav.

Beregningsprincipperne for omkostningerne til forsikringsformidlere findes i kapitel 9.

3. De overordnede beregningsprincipper

Formålet med omkostningsinitiativet er at synliggøre for den enkelte kunde, hvilke omkostninger kunden betaler i forbindelse med sin pensionsordning. Det vil sige, at alle omkostninger, der vedrører kunden, skal medregnes i de kundespecifikke omkostninger i det år, hvor de regnskabsmæssigt indregnes.

Endelig gælder det altovervejende princip, at hvis et selskab er i tvivl om, hvorvidt en konkret omkostning skal medregnes i de kundespecifikke omkostninger, så skal omkostningen opgøres og regnes med.

For at sikre, at selskabernes forskellige juridiske og regnskabstekniske metoder ikke har indflydelse på opgørelsen af de kundespecifikke omkostninger, skal selskaberne benytte sig af look-through-princippet, jf. bilag 1. Princippet indebærer, at der også tages højde for de forsikringsmæssige driftsomkostninger forbundet med aktiviteter, der ligger i andre juridiske enheder end virksomheden selv, når den pågældende juridiske enhed varetager en del af driften af pensionselskabets kundeforhold. Look through princippet skal ligeledes anvendes i forbindelse med opgørelsen af investeringsomkostningerne. Således skal investeringsomkostningerne i fonde, datterselskaber, investeringsforeningen mv. opgøres efter look through princippet.

Som beskrevet i kapitel 2, skal den enkelte kunde have oplyst et ÅOK (årlige omkostninger i kroner) og et ÅOP (årlige omkostninger i procent). ÅOK og ÅOP skal give et overblik over samtlige omkostninger forbundet med kundens pensionsordning.

I tabel 3.1 nedenfor ses, hvilke omkostningselementer der skal indgå i beregningen af ÅOK og ÅOP. Alle omkostningselementerne er beskrevet uddybende i kapitel 4-9.

Tabel 3.1: Omkostningselementer inkluderet i beregningen af ÅOK og ÅOP

Omkostningselement	Præcisering
De samlede administrationsomkostninger (se kapitel 4)	<ul style="list-style-type: none"> • De administrationsomkostninger, som opkræves hos den enkelte kunde til betaling for administration. • Administrationsomkostninger forbundet med administration af tilknyttede forsikringsdækninger skal inkluderes. • Den del af anvendelsen af et omkostnings- og sikkerhedstillæg, som indgår i opgørelsen af selskabets omkostningsresultat, skal medregnes. Dette gælder for såvel selskaber, som følger de gældende kontributionsregler, som de selskaber, der har aftalt sig ud af dem¹.
Omkostnings- og risikoresultat (se kapitel 0)	<ul style="list-style-type: none"> • De selskaber, som har aftalt sig ud af gældende kontributionsregler, skal fratrække omkostnings- og risikoresultatet. • Selskaber med risikooverskud kan vælge at se bort fra dette i beregningen af ÅOK.
+ De samlede investeringsomkostninger (se kapitel 0)	<ul style="list-style-type: none"> • Investeringsomkostninger i samtlige lag af fund-of-funds konstruktioner skal inkluderes.

	<ul style="list-style-type: none"> • Investeringsomkostninger reduceres med den kick-back, som videregives til kunderne. • Eventuelle kursskæringer og aftalte, ikke-markedskonforme spreads, der ender som indtjening hos selskabet eller den koncern, som selskabet indgår i, skal inkluderes. Kursskæringer og aftalte, ikke-markedskonforme spreads, der ender som indtjening hos en ekstern kapitalforvalter, og som træder i stedet for direkte fees til forvalteren, skal også inkluderes. • Management fee og eventuelt performance fee skal inkluderes i investeringsomkostningerne. • Leje af egen domicilejendom skal medregnes i investeringsomkostningerne.
+ Risikoforrentning til al basiskapital (se kapitel 7)	<ul style="list-style-type: none"> • Forstået som den faktiske risikoforrentning til al basiskapital det pågældende år, herunder også betalt risikoforrentning til særlige individuelle og kollektive bonushensættelser. • Der må ikke gøres fradrag for eventuelle omkostninger, som basiskapitalen dækker det pågældende år i form af fx gaver eller diskretionære rabatter. • Der må ikke gøres fradrag for basiskapitalens eventuelle dækning af tab. • I risikoforrentningen skal medregnes både risikodelen og fortjenstdelen, jf. kontributionsbekendtgørelsens krav om opdeling af risikoforrentningen i en risikodel og en fortjenstdel. • Tilbagebetaling af tidligere års udlæg fra basiskapitalen må ikke medregnes som omkostning. • Den skyggekonto, der er opstået som følge af tidligere års utilstrækkelige risikoforrentning samt forrentningen heraf, skal medregnes som en omkostning for kunderne i det år, hvor midlerne overføres til basiskapitalen. • Medmindre selskabet kan dokumentere, at et beløb, der tilbagebetales fra skyggekontoen, ikke stammer fra utilstrækkelig risikoforrentning eller forrentningen heraf, skal selskabet ved hver tilbagebetaling fra skyggekontoen medregne et beløb svarende til den forholdsmæssige andel af skyggekontoen, som den utilstrækkelige risikoforrentning og forrentningen heraf udgør, i de kundespecifikke omkostninger.
+ Garantibetaling (se kapitel 8)	<ul style="list-style-type: none"> • Garantibetalinger skal betragtes som en omkostning analogt til risikoforrentningen og

	<p>skal dermed indgå i de kundespecifikke omkostninger. Dette gælder uanset, om garantibetalingen går i basiskapitalen eller ej.</p> <ul style="list-style-type: none"> Garantibetalinger er defineret som de betalinger, der fragår kundens depot, buffer eller afkast. Dette gælder, hvad enten der er tale om tilkøb af en finansiell garanti i et markedsrenteprodukt, eller hvis en del af en kundes tildelte depotrente i et gennemsnitsrenteprodukt anvendes som betaling for en garanti i stedet for en opskrivning af ydelsen eller lignende.
+ Omkostninger til forsikringsformidlere (se kapitel 9)	<ul style="list-style-type: none"> Beløb, som kunderne har aftalt som betaling for forsikringsformidlerydelser, og som opkræves og videresendes til forsikringsformidler af selskabet, skal indgå i beregningen af ÅOK og ÅOP. Omkostninger til forsikringsformidlere omfatter alle virksomheder omfattet af § 2 i Lov om forsikringsformidling, dvs. forsikringsmæglere, genforsikringsmæglere, forsikringsagenter, underagenter og forsikringsdistributører.
= ÅOK	
/ Ultimodepotet	<ul style="list-style-type: none"> Ultimodepotet skal anvendes uanset, om kunden kun har været kunde en del af året.
= ÅOP	

Anm.: ¹ Anvendes fx 0,2 pct. til dækning af omkostninger, skal de 0,2 pct. tælles med som administrationsomkostninger.

Alle de omkostningselementer, som er beskrevet i tabel 3.1 ovenfor, skal desuden vises som særskilte omkostningsoplysninger for den enkelte kunde, jf. kapitel 2. Eneste undtagelse er omkostningerne til forsikringsformidlere, hvor det er op til selskabet selv at beslutte, om den enkelte kunde skal oplyses herom.

3.1 Supplerende ÅOK og ÅOP

Det enkelte selskab kan vælge at supplere ovenstående ÅOK og ÅOP med et eller flere andre ÅOK'er og ÅOP'er. Der kan fx være tale om et ÅOK og et ÅOP, der beregnes alene for opsparingsdelen af den enkelte kundes ordning. Der kan også være tale om et ÅOK og et ÅOP til belysning af betydningen af eventuelle særlige (individuelle eller kollektive) bonushensættelser.

Hvis et selskab vælger at supplere det branchefælles ÅOK og ÅOP med andre ÅOK'er og ÅOP'er, skal det fremgå tydeligt, at der ikke er anvendt branchens fælles beregningsmetode. Det branchefælles ÅOK og ÅOP skal desuden altid præsenteres først, og det skal tydeligt fremgå, hvilket ÅOK og ÅOP der er det branchefælles.

4. Opgørelse af administrationsomkostninger

De administrationsomkostninger, som opkræves hos den enkelte kunde til betaling for administration, er en del af de kundespecifikke omkostninger.

For tilknyttede syge- og ulykkesdækninger, gruppelivsforsikringer, forsikringer ved visse kritiske sygdomme samt sundhedsforsikringer skal selskabet vise omkostningerne opdelt i risikopræmie og administrationsomkostninger. Opdelingen foretages efter selskabets bedste skøn. Opdelingen skal foretages uanset, hvor små beløb der er tale om. Hvordan beløbene opkræves, er ikke afgørende for, om de skal medregnes eller ej.

Det beløb, som anvendes til risikopræmier, skal ikke medregnes i den enkelte kundes ÅOK og ÅOP. De beløb, som anvendes til administration af risikodækninger, skal medregnes i den enkelte kundes ÅOK og ÅOP.

Forsikring & Pension

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

5. Omkostnings- og risikoresultat

Med hensyn til omkostnings- og risikoresultatet er der forskellige beregningsregler alt efter, om selskabet har omkostnings- og risikogrupper eller ej. Det vil sige alt efter, om selskabet følger de gældende kontributionsregler (se afsnit 5.1.1) eller har aftalt sig ud af dem (se afsnit 5.1.2).

5.1.1 Selskaber med omkostnings- og risikogrupper

Hvis selskabet har omkostnings- og risikogrupper, skal omkostnings- og risikoresultatet ikke indgå i beregningen af den enkelte kundes ÅOK og ÅOP.

Anvendelsen af et omkostnings- og sikkerhedstillæg, som indgår i selskabets omkostningsresultat, skal lægges til administrationsomkostningerne.

5.1.2 Selskaber uden omkostnings- og risikogrupper

Hvis selskabet ikke har omkostnings- og risikogrupper, skal omkostnings- og risikoresultatet indgå i beregningen af den enkelte kundes ÅOK og ÅOP. Summen af de kronebeløb, som kunderne får oplyst, skal summere til kundernes samlede andel af henholdsvis omkostnings- og risikoresultatet.

Når omkostnings- og risikoresultatet opgøres, skal anvendelsen af et omkostnings- og sikkerhedstillæg medregnes det/de resultat(er), hvori de indgår.

Fordeling af omkostnings- og risikoresultatet

Omkostnings- og risikoresultatet er ikke i udgangspunktet fordelt på kunderne. For at individualisere omkostningerne skal selskabet derfor foretage en beregningsmæssig fordeling. Det enkelte selskab beslutter selv, hvordan det vil fordele summen ud på de enkelte kunder. En fordelingsmetode kan være at fordele omkostningerne i forhold til kundernes depoter. Hvis selskabet har en mere retvisende fordelingsmetode, kan selskabet anvende denne. Selskabet kan ligeledes anvende en forskellig fordelingsnøgle for omkostnings- henholdsvis risikoresultatet. Selskabet skal i metodebeskrivelsen (se afsnit 10.4) redegøre for den/de anvendte fordelingsnøgle(r).

6. Opgørelse af investeringsomkostninger

I dette kapitel beskrives, hvilke investeringsomkostninger selskabet skal opgøre og medregne i de kundespecifikke omkostninger. I afsnit 6.1 beskrives de aspekter, som er fælles for gennemsnits- og markedsrenteprodukter. Derefter beskrives de aspekter, som er specifikke for hvert af de to produkter. I afsnit 6.5-6.11 findes en detaljeret beskrivelse af de forskellige aktivkategorier og de dertil knyttede investeringsomkostninger. Aktiver, der ikke er eksplicit nævnt i afsnit 6.5-6.11 er ikke undtaget fra kravet om, at investeringsomkostningerne skal opgøres og medregnes i kundernes ÅOK og ÅOP. Selskabet skal for sådanne aktiver enten kategorisere aktivet i den mest passende kategori eller beregne investeringsomkostningerne for det pågældende aktiv i overensstemmelse med de generelle retningslinjer.

6.1 Fælles for gennemsnit- og markedsrenteprodukter

Branchens helt overordnede princip er, at **alle** omkostninger i **alle** lag af **alle** investeringer skal opgøres og medregnes i investeringsomkostningerne. Det vil sige, at dels de omkostninger, som fremgår af regnskabspost 2.7, dels alle øvrige investeringsomkostninger skal opgøres og medregnes i investeringsomkostninger. Look through princippet gælder således også for investeringsomkostninger. Princippet skal anvendes i forhold til fund-of-funds konstruktioner, datterselskaber og lignende. Princippet betyder, at omkostninger i **alle** lag af en investering skal opgøres og medregnes i investeringsomkostningerne.

Princippet indebærer, at offentliggjorte ÅOP'er for danske investeringsforeninger skal korrigeres, så omkostningsopgørelsen lever op til reglerne i Forsikring & Pensions omkostningshenstilling. Tilsvarende skal TER og TER-tillæg for udenlandske investeringsforeninger korrigeres for eventuelle underliggende fondes investeringsadministrationsomkostninger.

6.1.1 Kundernes ufordelte midler

Omkostninger forbundet med investering af kundernes ufordelte reserver (kollektivt bonusmateriale, markedsværdiregulering og erstatningshensættelser) skal også opgøres og medregnes i de kundespecifikke omkostninger.

6.1.2 Basiskapital

Den eneste undtagelse er investeringsomkostninger forbundet med investering af basiskapitalen. Hvis der er udskilt særlige aktiver til basiskapitalen, skal investeringsomkostningerne forbundet med disse aktiver ikke opgøres og medregnes i de kundespecifikke omkostninger. Hvis der ikke er udskilt særlige aktiver til basiskapitalen, skal andelen af investeringsomkostningerne, der henregnes til basiskapitalen, svare til dennes forholdsmæssige andel af de samlede investeringer.

6.1.3 Kick back

Hvis selskabet modtager kick back fra investeringsforvaltere, og hvis denne eller en del af denne videregives til kunderne, skal selskabet modregne den i investeringsomkostningerne. Modregningen må kun ske for den del af kick back'en, som videregives til kunderne.

6.1.4 Kursskæring og spreads

Eventuelle kursskæringer og aftalte ikke-markedsforme spreads, der ender som indtjening hos selskabet eller den koncern, som selskabet indgår i, skal indregnes i kundens ÅOK og ÅOP. Kursskæringer og aftalte, ikke-markedskonforme spreads,

der ender som indtjening hos en ekstern kapitalforvalter, og som træder i stedet for direkte fees til forvalteren, skal også inkluderes.

Forsikring & Pension

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

6.1.5 Performance fee

Hvis investeringsforvalterne opkræver performance fee, skal dette opgøres og medregnes i investeringsomkostningerne i det år, hvor performance fee'et regnskabsmæssigt indregnes.

For så vidt angår performance fee kan aftalerne være enkelt- eller flerårige, og der kan være tale om flere forskellige overordnede performance fee strukturer. Der kan fx være tale om følgende strukturer:

- Aftaler, hvor der betales performance fee ved en positiv performance i en regnskabsperiode uanset tidligere resultater
- Aftaler, hvor der betales performance fee ved en positiv performance, men hvor en eventuel tidligere negativ performance modregnes (high water mark)
- Aftaler med løbende opgørelse af performance fee, men uden udbetaling før ved aftalens afslutning (hensatte performance fees).

Nogle aftaler medfører, at selskabet eller investeringsaktivet med det samme foretager en udbetaling af performance fee. Andre aftaler medfører, at der hensættes et beløb svarende til det skyldige performance fee. Uanset, om selskabet foretager en udbetaling eller en hensættelse i det pågældende år, vil det belaste kunderne i det pågældende år, og udbetalingen eller hensættelsen skal derfor opgøres og medregnes i investeringsomkostningerne i det pågældende år.

Negative performance fees må kun medregnes, hvis der er tale om modregning i tidligere hensatte performance fees.

6.2 Gennemsnitsrenteprodukter

Den enkelte kunde skal have oplyst et kronebeløb, der viser størrelsesordenen af dennes investeringsomkostninger. Dette beløb skal desuden indgå i beregningen af kundens ÅOK og ÅOP.

Det er op til selskabet at vurdere, hvilken fordelingsnøgle der anvendes til fordeling af de samlede investeringsomkostninger på kunderne med gennemsnitsrenteprodukter. Det afgørende er, at alle investeringsomkostningerne opgøres og fordeles. Selskabet skal i metodebeskrivelsen, jf. afsnit 10.4, redegøre for den anvendte fordelingsnøgle.

Der er ikke krav om, at den enkelte kunde skal have oplyst investeringsomkostningerne fordelt på aktivkategorier. Investeringsomkostningerne skal derimod beskrives fordelt på aktivkategorier i metodebeskrivelsen.

6.3 Markedsrenteprodukter

Investeringsomkostningerne i markedsrenteprodukter skal præsenteres for den enkelte kunde som et individualiseret kronebeløb.

Investeringsomkostningerne skal som minimum beregnes på baggrund af størrelsen på den enkelte kundes ultimodepot samt fordelingen af ultimodepotet på fonde. Selskabet kan også vælge en mere præcis opgørelse af den enkelte kundes investeringsomkostninger. En sådan kunne fx være baseret på depotets fordeling ultimo hver måned eller på den enkelte kundes handler i løbet af året. Selskabet skal i metodebeskrivelsen redegøre for den anvendte fordelingsnøgle.

6.4 Aktivkategorier og investeringsomkostninger

I dette afsnit præciseres det, hvordan investeringsomkostninger forbundet med forskellige aktivkategorier skal opgøres og medregnes i de kundespecifikke omkostninger og i omkostningsmålerne.

Udgangspunktet for beskrivelsen er de enkelte aktivkategorier. Dette er valgt for, at kapitlet kan fungere som et opslagsværk. Konsekvensen heraf er, at der forekommer en del gentagelser i kapitlet. Begrebet "øvrige omkostninger" anvendes for at tydeliggøre, at **alle** investeringsomkostninger i **alle** lag af **alle** investeringer skal opgøres og medregnes.

6.4.1 Fælles standardsatser eller faktiske omkostninger

Branchens fælles omkostningssatser, jf. tabellerne i afsnit 6.5.2 og 6.6.2 samt bilag 2, skal i udgangspunktet anvendes i forbindelse med selskabets opgørelse og medregning af investeringsomkostningerne. Hvis selskabet på tilfredsstillende vis kan dokumentere, at selskabets indhentede faktiske omkostninger er mere retvisende end de fælles standardsatser, må de faktiske omkostninger anvendes. Dokumentationen for de faktiske omkostninger skal være af en sådan karakter, at den kan danne grundlag for revisors review, jf. afsnit 10.1.1.

6.4.2 Bindende overgang

Et selskabs overgang til brug af faktiske omkostninger er bindende. Det vil sige, at et selskab, der én gang har anvendt indhentede faktiske omkostninger for et givet aktiv, også fremover skal anvende indhentede faktiske omkostninger for dette aktiv. Kravet skal sikre, at det enkelte selskab ikke vælger den til enhver tid laveste omkostning for et givet aktiv – hvad enten denne er en indhentet faktisk omkostning eller en omkostningssats.

Selskabet skal dokumentere, om det har brugt fælles omkostningssatser eller faktiske omkostninger for de enkelte aktiver. Denne dokumentation skal foreligge for regnskabsåret 2013 og frem, jf. afsnit 10.1.1.

6.5 Obligationer

6.5.1 Internt administrerede obligationer

For så vidt angår internt administrerede obligationer har selskabet adgang til samtlige faktiske omkostninger, som omfatter:

- Depotgebyrer
- Handelsomkostninger
- Relaterede administrationsomkostninger.

6.5.2 Eksternt administrerede obligationer

For så vidt angår eksternt administrerede obligationer er der flere muligheder. Hvis obligationerne ligger i investeringsforeninger, hvor selskabet har adgang til samtlige faktiske omkostninger, opgøres omkostningerne på baggrund af oplysninger om de faktiske omkostninger og selskabets ejerandel. Samtlige omkostninger omfatter:

- Administrationsomkostninger i investeringsforeningen
- Depotgebyrer
- Handelsomkostninger
- Management fee
- Eventuelt performance fee

- Øvrige omkostninger.

For så vidt angår obligationer, der administreres af øvrige investeringsforeninger, skal selskabet for **indenlandske investeringsforeninger** anvende foreningens officielle ÅOP. Hvis et selskab kan dokumentere, at det i relation til en given indenlandsk investeringsforening opnår et emissionstillæg og/eller et indløsningsfradrag, som er lavere end det tillæg henholdsvis fradrag, som indgår i beregningen af foreningens officielle ÅOP, må selskabet erstatte det officielle ÅOP med et selskabsspecifikt ÅOP. Ved beregningen af dette anvendes de principper, som benyttes ved beregning af det officielle ÅOP.

Hvis obligationerne administreres af **udenlandske investeringsforeninger**, skal selskabet i udgangspunktet anvende branchens fælles omkostningssatser.

Tabel 6.1: T.E.R.-tillæg for udenlandske investeringsforeninger, obligationer, bp.

Aktivt forvaltede		I alt	Passivt forvaltede		I alt
Udviklede lande	Ikke-udviklede lande		Udviklede lande	Ikke-udviklede lande	
3 bp.	11 bp.	7 bp.	1 bp.	0 bp.	1 bp.

Anm.: T.E.R.-tillægget omfatter kurtage i foreningen, skatter og afgifter i forbindelse med køb og salg af de underliggende aktiver samt omkostninger i forbindelse med kunders ind- og udtræden af foreningen. Tillægget omfatter ikke performance fee og emissionstillæg og indløsningsfradrag.

For porteføljer bestående af investeringer i udviklede lande skal selskabet bruge T.E.R.-tillægget for udviklede lande. For porteføljer bestående af investeringer i ikke-udviklede lande skal selskabet bruge T.E.R.-tillægget for ikke-udviklede lande. For porteføljer bestående af investeringer i såvel udviklede og ikke-udviklede lande skal selskabet anvende T.E.R.-tillægget "i alt". Selskabet må ikke foretage en vægtning af satserne for udviklede og ikke-udviklede lande. Definitionen af, hvilke lande der hører under kategorien udviklede lande følger MSCI-klassifikationen.

Hvis selskabet anvender branchens fælles omkostningssatser, skal det anvende T.E.R. plus T.E.R.-tillægget. T.E.R. leveres af den enkelte udenlandske investeringsforening – enten som et egentligt T.E.R. eller som de komponenter, som indgår i T.E.R. Uanset i hvilken form selskabet modtager T.E.R., skal det lægge T.E.R.-tillægget til. Hvis selskabet betaler performance fee, skal dette opgøres og medregnes efter principperne i afsnit 6.1.5.

Selskabet skal gange summen af T.E.R. og T.E.R.-tillægget på den årlige gennemsnitlige beholdning. Opgørelsen af den årlige gennemsnitlige beholdning skal ske i overensstemmelse med selskabets øvrige praksis.

Investeringsomkostningerne forbundet med Exchange Traded Funds (ETF'er) og Exchange Traded Notes (ETN'er), hvor det bagvedliggende aktiv er obligationer, skal beregnes på samme måde som øvrige obligationer i udenlandske investeringsforeninger.

Hvis selskabet kan dokumentere, at indhentede faktiske omkostninger er mere retvisende end de fælles omkostningssatser, kan selskabet vælge at anvende de

faktiske omkostninger. Selskabet skal sikre sig, at de indhentede faktiske omkostninger omfatter alle omkostninger, jf. noten til tabel 6.1, og ikke kun T.E.R.

Forsikring & Pension

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

6.6 Noterede aktier

6.6.1 Internt administrerede noterede aktier

For så vidt angår internt administrerede noterede aktier har selskabet adgang til samtlige faktiske omkostninger, som omfatter:

- Depotgebyrer
- Handelsomkostninger
- Relaterede administrationsomkostninger.

6.6.2 Eksternt administrerede noterede aktier

For så vidt angår eksternt administrerede noterede aktier er der flere muligheder. Hvis aktierne ligger i investeringsforeninger, hvor selskabet har adgang til samtlige faktiske omkostninger, opgøres omkostningerne på baggrund af oplysninger om de faktiske omkostninger og selskabets ejerandel. Samtlige omkostninger omfatter:

- Administrationsomkostninger i investeringsforeningen
- Depotgebyrer
- Handelsomkostninger
- Management fee
- Eventuelt performance fee
- Øvrige omkostninger.

For så vidt angår aktier, der administreres af øvrige investeringsforeninger, skal selskabet for **indenlandske investeringsforeninger** anvende foreningens officielle ÅOP. Hvis et selskab kan dokumentere, at det i relation til en given indenlandsk investeringsforening opnår et emissionstillæg og/eller et indløsningsfradrag, som er lavere end det tillæg henholdsvis fradrag, som indgår i beregningen af foreningens officielle ÅOP, må selskabet erstatte det officielle ÅOP med et selskabsspecifikt ÅOP. Ved beregningen af dette anvendes de principper, som benyttes ved beregning af det officielle ÅOP.

Hvis aktierne administreres af **udenlandske investeringsforeninger**, skal selskabet i udgangspunktet anvende branchens fælles omkostningssatser.

Tabel 6.2: T.E.R.-tillæg for udenlandske investeringsforeninger, aktier, bp.

Aktivt forvaltede		I alt	Passivt forvaltede		I alt
Udviklede lande	Ikke-udviklede lande		Udviklede lande	Ikke-udviklede lande	
14 bp.	31 bp.	22 bp.	7 bp.	14 bp.	10 bp.

Anm.: T.E.R.-tillægget omfatter kurtage i foreningen, skatter og afgifter i forbindelse med køb og salg af de underliggende aktiver samt omkostninger i forbindelse med kunders ind- og udtræden af foreningen. Tillægget omfatter ikke performance fee og emissionstillæg og indløsningsfradrag.

For porteføljer bestående af investeringer i udviklede lande skal selskabet bruge T.E.R.-tillægget for udviklede lande. For porteføljer bestående af investeringer i ikke-udviklede lande skal selskabet bruge T.E.R.-tillægget for ikke-udviklede

lande. For porteføljer bestående af investeringer i såvel udviklede og ikke-udviklede lande skal selskabet anvende T.E.R.-tillægget "i alt". Selskabet må ikke foretage en vægtning af satserne for udviklede og ikke-udviklede lande. Definitionen af, hvilke lande der hører under kategorien udviklede lande følger MSCI-klassifikationen.

Hvis selskabet anvender branchens fælles omkostningssatser, skal det anvende T.E.R. plus T.E.R.-tillægget. T.E.R. leveres af den enkelte udenlandske investeringsforening – enten som et egentligt T.E.R. eller som de komponenter, som indgår i T.E.R. Uanset i hvilken form selskabet modtager T.E.R., skal det lægge T.E.R.-tillægget til. Hvis selskabet betaler performance fee, skal dette opgøres og medregnes efter principperne i afsnit 6.1.5.

Selskabet skal gange summen af T.E.R. og T.E.R.-tillægget på den årlige gennemsnitlige beholdning. Opgørelse af den årlige gennemsnitlige beholdning skal ske i overensstemmelse med selskabets øvrige praksis.

Investeringsomkostningerne forbundet med Exchange Traded Funds (ETF'er) og Exchange Traded Notes (ETN'er), hvor det bagvedliggende aktiv er aktier, skal beregnes på samme måde som øvrige aktier i udenlandske investeringsforeninger.

Hvis selskabet kan dokumentere, at indhentede faktiske omkostninger er mere retvisende end de fælles omkostningssatser, kan selskabet vælge at anvende de faktiske omkostninger. Selskabet skal sikre sig, at de indhentede faktiske omkostninger omfatter alle omkostninger, jf. noten til tabel 6.2, og ikke kun T.E.R.

6.7 Fonde baseret på tilsagn

6.7.1 Private equity enkeltfonde

For så vidt angår private equity enkeltfonde skal selskabet i udgangspunktet anvende branchens fælles omkostningssatser. Hvis selskabet anvender branchens fælles omkostningssatser, beregnes de samlede omkostninger ved at gange satserne på det årlige gennemsnit af det afgivne tilsagn for den enkelte fond. Opgørelsen af det årlige gennemsnit af det afgivne tilsagn skal foretages i overensstemmelse med selskabets øvrige praksis.

Branchens fælles omkostningssatser findes i tabel B.2.1.

Hvis selskabet kan dokumentere, at indhentede faktiske omkostninger er mere retvisende end de fælles omkostningssatser, kan selskabet vælge at anvende de faktiske omkostninger. De faktiske omkostninger omfatter:

- Management fee
- Eventuelt performance fee
- Administrations- og handelsomkostninger i fonden.

Med administrations- og handelsomkostninger i fonden menes fondens omkostninger til administration og handel, som ligger ud over, hvad der er indeholdt i management fee'et og et eventuelt performance fee. Disse omkostninger fremgår af fondens regnskab.

6.7.2 Private equity fund-of-funds

For så vidt angår private equity fund-of-funds skal selskabet i udgangspunktet anvende branchens fælles omkostningssatser. Hvis selskabet anvender branchens fælles omkostningssatser, beregnes de samlede omkostninger ved at gange satserne på det årlige gennemsnit af det afgivne tilsagn for den enkelte fund-of-funds. Opgørelsen af det årlige gennemsnit af det afgivne tilsagn skal foretages i overensstemmelse med selskabets øvrige praksis.

For at gøre brug af de fælles omkostningssatser for private equity fund-of-funds skal selskabet enten indhente eller beregne fee-satsen i de underliggende fonde. Hvis selskabet ikke kan indhente den faktiske fee-sats i de underliggende fonde, skal selskabet beregne en gennemsnitlig fee-sats på baggrund af fee-satserne i selskabets enkeltstående private equity fonde.

Branchens fælles omkostningssatser findes i tabel B.2.2.

Hvis selskabet kan dokumentere, at indhentede faktiske omkostninger er mere retvisende end de fælles omkostningssatser, kan selskabet vælge at anvende de faktiske omkostninger. De faktiske omkostninger omfatter:

- Management fee
- Eventuelt performance fee
- Administrations- og handelsomkostninger i fonden.

Med administrations- og handelsomkostninger i fonden menes fondens omkostninger til administration og handel, som ligger ud over, hvad der er indeholdt i management fee'et og et eventuelt performance fee. Disse omkostninger fremgår af fondens regnskab.

Omkostningerne skal findes for alle lag af investeringen.

6.7.3 Kredit-/lånefonde

For så vidt angår Kredit- og lånefonde, skal selskabet i udgangspunktet anvende branchens fælles omkostningssatser. Hvis selskabet anvender branchens fælles omkostningssatser, beregnes de samlede omkostninger ved at gange satserne på det årlige gennemsnit af det afgivne tilsagn for den enkelte fond. Opgørelsen af det årlige gennemsnit af det afgivne tilsagn skal foretages i overensstemmelse med selskabets øvrige praksis.

Branchens fælles omkostningssatser findes i tabel B.2.3.

Hvis selskabet kan dokumentere, at indhentede faktiske omkostninger er mere retvisende end de fælles omkostningssatser, kan selskabet vælge at anvende de faktiske omkostninger. De faktiske omkostninger omfatter:

- Management fee
- Eventuelt performance fee
- Administrations- og handelsomkostninger i fonden

Med administrations- og handelsomkostninger i fonden menes fondens omkostninger til administration og handel, som ligger ud over, hvad der er indeholdt i management fee'et og et eventuelt performance fee. Disse omkostninger fremgår af fondens regnskab.

6.7.4 Ejendomsfonde

For så vidt angår ejendomsfonde skal selskabet i udgangspunktet anvende branchens fælles omkostningssatser. Hvis selskabet anvender branchens fælles omkostningssatser, beregnes de samlede omkostninger ved at gange satserne på det årlige gennemsnit af det afgivne tilsagn for den enkelte fond. Opgørelsen af det årlige gennemsnit af det afgivne tilsagn skal foretages i overensstemmelse med selskabets øvrige praksis.

Branchens fælles omkostningssatser findes i tabel B.2.4.

Hvis selskabet kan dokumentere, at indhentede faktiske omkostninger er mere retvisende end de fælles omkostningssatser, kan selskabet vælge at anvende de faktiske omkostninger. De faktiske omkostninger omfatter:

- Management fee
- Eventuelt performance fee
- Administrations- og handelsomkostninger i fonden.

Med administrations- og handelsomkostninger i fonden menes fondens omkostninger til administration og handel, som ligger ud over, hvad der er indeholdt i management fee'et og et eventuelt performance fee. Disse omkostninger fremgår af fondens regnskab.

6.7.5 Infrastrukturfonde

For så vidt angår infrastrukturfonde skal selskabet i udgangspunktet anvende branchens fælles omkostningssatser. Hvis selskabet anvender branchens fælles omkostningssatser, beregnes de samlede omkostninger ved at gange satserne på det årlige gennemsnit af det afgivne tilsagn for den enkelte fond. Opgørelsen af det årlige gennemsnit af det afgivne tilsagn skal foretages i overensstemmelse med selskabets øvrige praksis.

Branchens fælles omkostningssatser findes i tabel B.2.5.

Hvis selskabet kan dokumentere, at indhentede faktiske omkostninger er mere retvisende end de fælles omkostningssatser, kan selskabet vælge at anvende de faktiske omkostninger. De faktiske omkostninger omfatter:

- Management fee
- Eventuelt performance fee
- Administrations- og handelsomkostninger i fonden.

Med administrations- og handelsomkostninger i fonden menes fondens omkostninger til administration og handel, som ligger ud over, hvad der er indeholdt i management fee'et og et eventuelt performance fee. Disse omkostninger fremgår af fondens regnskab.

6.7.6 Skovfonde

For så vidt angår skovfonde skal selskabet i udgangspunktet anvende branchens fælles omkostningssatser. Hvis selskabet anvender branchens fælles omkostningssatser, beregnes de samlede omkostninger ved at gange satserne på det årlige gennemsnit af det afgivne tilsagn for den enkelte fond. Opgørelsen af det årlige gennemsnit af det afgivne tilsagn skal foretages i overensstemmelse med selskabets øvrige praksis.

Branchens fælles omkostningssatser findes i tabel B.2.6.

Hvis selskabet kan dokumentere, at indhentede faktiske omkostninger er mere retvisende end de fælles omkostningssatser, kan selskabet vælge at anvende de faktiske omkostninger. De faktiske omkostninger omfatter:

- Management fee
- Eventuelt performance fee
- Administrations- handelsomkostninger i fonden.

Med administrations- og handelsomkostninger i fonden menes fondens omkostninger til administration og handel, som ligger ud over, hvad der er indeholdt i management fee'et og et eventuelt performance fee. Disse omkostninger fremgår af fondens regnskab.

6.8 Fonde baseret på andet end tilsagn, fx hedge fonde

For så vidt angår fonde baseret på andet end tilsagn skal selskabet i udgangspunktet anvende branchens fælles omkostningssatser.

Branchens fælles omkostningssatser findes i tabel B.2.7.

Hvis selskabet kan dokumentere, at indhentede faktiske omkostninger er mere retvisende end de fælles omkostningssatser, kan selskabet vælge at anvende de faktiske omkostninger. Hvis ikke de samlede faktiske omkostninger fremgår af fondens regnskab, kan følgende formel anvendes til beregning heraf:

Selskabets management fee + (performance fee sats*faktisk opnået performance) + øvrige administrations- og handelsomkostninger i fonden.

Med administrations- og handelsomkostninger i fonden menes fondens omkostninger til administration og handel, som ligger ud over, hvad der er indeholdt i management fee'et og et eventuelt performance fee. Disse omkostninger fremgår af fondens regnskab.

6.9 Afledte finansielle instrumenter

Omkostningerne omfatter:

- Transaktionsgebyrer
- Depotgebyrer
- Eventuelle omkostninger forbundet med sikkerhedsstillelse.

Hvis omkostninger til porteføljemanagement, kurtage, stempelafgifter, gearing eller lignende betales som en del af et spread, skal denne del af spreadet opgøres og medregnes i investeringsomkostningerne.

6.10 Strukturerede produkter

Kategorien omfatter fx total return swaps og total excess swaps. Karakteristisk for produkter omfattet af denne kategori er, at produktet er udviklet specielt til den enkelte investor. Det må derfor forventes, at investor kan få adgang til samtlige omkostninger, som omfatter:

- Omkostninger forbundet med de underliggende aktiver
- Omkostninger forbundet med porteføljeforvaltning
- Indpakningsomkostninger
- Administrations- og handelsomkostninger
- Rulomkostninger
- Spænd på det variable og/eller faste ben

- Indeksfee.

Forsikring & Pension

Omkostningerne omfatter alle de omkostninger, som ville være medregnet, hvis investeringen var gennemført i et mandat. Hertil kommer de omkostninger, som er forbundet med selve indpakningen. Det er således ikke hensigten, at de opgjorte og medregnede investeringsomkostninger kan minimeres eller elimineres gennem ompakning af investeringen.

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

6.11 Direkte ejede investeringer og unoterede aktier

Kategorien omfatter alle former for **direkte investeringer**, uanset om der er tale om ejendomsselskaber, skovselskaber, infrastrukturselskaber eller **andre direkte investeringer**. **Co-investeringer er omfattet af denne kategori.**

Alle investeringsomkostninger i alle lag skal opgøres og medregnes.

Selskabet har adgang til de faktiske **investeringsomkostninger**, der omfatter:

- **Handelsomkostninger**
- **Management fee**
- **Eventuelt performance fee.**

Selskabets andel af omkostningerne beregnes i overensstemmelse med selskabets ejerandel i det enkelte selskab.

Forvaltnings- og handelsomkostningerne skal opgøres og medregnes her, medmindre de er opgjort og medregnet i regnskabspost 2.7 Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed.

Omkostningerne omfatter ikke udgifter relateret til driften af de underliggende aktiver. Det vil fx sige udgifter relateret til investeringsens løbende afkast, vedligeholdelse, forbedringer og skatter.

Handelsomkostningerne for direkte alternative investeringer omfatter omkostninger til due diligence ifm. erhvervelsen af investeringen. Due diligence betragtes i denne sammenhæng som en vurdering af investeringen og vil typisk være af skattemæssig eller juridisk karakter.

6.12 CLO-investeringer

For investeringer i CLO'er sondres der mellem, hvilken "tranche" der er investeret i:

- Hvis der kontraktligt er aftalt en kuponrente (fast eller variabel), skal investeringen behandles som en internt administreret obligation (6.5.1).
- Hvis der ikke er aftalt en kuponrente (primært equity-tranchen), skal investeringen behandles som en investering i private equity enkeltfonde (6.7.1)

Hvis CLO-investeringen har karakter af en "vertikal tranche", som indeholder både en del med kontraktligt aftalt kuponrente og en del uden, skal der foretages en forholdsmæssig fordeling på de to ovenstående opgørelsesprincipper.

7. Opgørelse af risikoforrentning, herunder særlige bonushensættelser

Forsikring & Pension

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

Risikoforrentning i alle kontributionsgrupper til al basiskapital skal medregnes i kundernes ÅOK og ÅOP.

Risikoforrentningen til egenkapitalen og særlige bonushensættelser skal opgøres som den faktiske risikoforrentning det pågældende år.

Risikoforrentningen til ansvarlig indskudskapital skal opgøres som merrenten i forhold til den risikofrie rente, som den pågældende kapital alternativt ville kunne opnå på markedsvilkår. Den risikofrie rente fastsættes til dette formål som Finansstilsynets rentekurves fem-årige rente.

I risikoforrentningen skal medregnes både risikodelen og fortjenstdelen, jf. kontributionsbekendtgørelsens krav om opdeling af risikoforrentningen i en risikodel og en fortjenstdel.

Når risikoforrentningen opgøres, må der ikke gøres fradrag for følgende:

- Eventuelle omkostninger, som basiskapitalen dækker det pågældende år i form af fx gaver eller diskretionære rabatter
- Eventuelle tab, der dækkes af basiskapitalen.

Tilsvarende skal tilbagebetaling af tidligere års udlæg fra basiskapitalen ikke medregnes som en omkostning.

Kundens betaling af risikoforrentning til særlige bonushensættelser betragtes som en omkostning på lige fod med egenkapitalforrentningen. Anvendelse af særlige bonushensættelser til fx finansiering af et omkostnings- eller risikounderskud er derimod ikke at betragte som en omkostning.

7.1 Fordeling af risikoforrentning

Risikoforrentningen er ikke i udgangspunktet fordelt på kunderne. For at individualisere risikoforrentningen skal selskabet derfor foretage en beregningsmæssig fordeling. Det enkelte selskab beslutter selv, hvordan det vil fordele summen ud på de enkelte kunder. En fordelingsmetode kan være at fordele omkostningerne i forhold til kundernes depoter. Hvis selskabet har en mere retvisende fordelingsmetode, kan selskabet anvende denne. Selskabet skal i metodebeskrivelsen, jf. afsnit 10.4, redegøre for den anvendte fordelingsnøgle.

7.2 Opgørelse af skyggekonto

Selskaber, som ikke kan identificere, hvordan selskabets skyggekonto historisk er opstået, skal finde en metode til at estimere, hvor stor en del af skyggekontoen der er opstået som følge af utilstrækkelig risikoforrentning og forrentningen heraf. Selskabet skal opgøre og fordele hele skyggekontoen – også den del, der måtte være opstået før 2011, hvor omkostningsinitiativet trådte i kraft. Selskabet skal i metodebeskrivelsen redegøre for, hvilken metode selskabet har anvendt. Det forventes, at alle selskaber fremadrettet bliver i stand til at foretage en præcis opgørelse af deres skyggekonto, så den del af risikoforrentningen, som indgår i beregningen af ÅOK, fremover bliver opgjort præcist.

7.3 Nedbringelse af skyggekonto

Beløb til nedbringelse af en skyggekonto, der er opstået som følge af utilstrækkelig risikoforrentning, skal medregnes som en omkostning for kunderne i det år, hvor midlerne overføres til basiskapitalen. Det samme gælder for forrentningen af denne del af skyggekontoen. Medmindre selskabet kan dokumentere, at et beløb, der tilbagebetales fra skyggekontoen, ikke stammer fra utilstrækkelig risikoforrentning eller forrentningen heraf, skal selskabet ved enhver tilbagebetaling fra skyggekontoen medregne et beløb svarende til den forholdsmæssige andel af skyggekontoen, som den utilstrækkelige risikoforrentning og forrentningen heraf udgør, i de kundespecifikke omkostninger, jf. afsnit 10.1.1.

Selskabet skal i metodebeskrivelsen redegøre for, om et eventuelt beløb, der er tilbagebetalt fra skyggekontoen, er beregnet eksakt eller opgjort forholdsmæssigt, jf. afsnit 10.4.1.

Forsikring & Pension

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

8. Opgørelse af garantibetaling

Garantibetalinger skal betragtes som en omkostning og ikke en risikopræmie og skal dermed indgå i de kundespecifikke omkostninger.

Garantibetalinger er defineret som de betalinger, der fragår kundens depot, buffer eller afkast. Dette gælder, hvad enten der er tale om tilkøb af en finansiel garanti i et markedsrenteprodukt, eller hvis en del af en kundes tildelte depotrente i et gennemsnitsrenteprodukt anvendes som betaling for en garanti i stedet for en opskrivning af ydelsen eller lignende.

Forsikring & Pension

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

9. Opgørelse af omkostninger til forsikringsformidlere

Beløb, som kunderne har aftalt som betaling for forsikringsformidlerydelser, og som opkræves og videresendes til forsikringsformidler af selskabet, skal indgå i beregningen af de kundespecifikke omkostninger.

Forsikring & Pension

Sagsnr. GES-2017-00347
DokID 373664

10. Revisionsmodel for ÅOK og ÅOP

Forsikring & Pension

Dette kapitel indeholder en beskrivelse af branchens revisionsmodel for ÅOK og ÅOP.

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

Tidligere har vi brugt ordet metodebeskrivelse om den kvalitative og kvantitative del under ét. Dette har affødt en del forviklinger. Derfor har vi ændret sprogbrug, så ordet metodebeskrivelse fremover dækker den hidtidige kvalitative del, mens ordet afstemningsskemaet dækker den hidtidige kvantitative del.

10.1 Indhold

Forsikring & Pensions bestyrelsen vedtog i 2011 nedenstående revisionsmodel. Modellen består af tre dele. For det første en metodebeskrivelse (afsnit 10.4) og et afstemningsskema (afsnit 10.5), som selskabet skal udfylde og offentliggøre på selskabets hjemmeside. For det andet en revisionsvejledning (bilag 4), som sammen med selskabets metodebeskrivelse og afstemningsskema danner baggrund for den eksterne revisions erklæring. Endelig består revisionsmodellen af en selskabserklæring og en revisionserklæring (bilag 3).

I metodebeskrivelsen skal selskabet redegøre for de metodemæssige overvejelser, som selskabet har gjort sig i forbindelse med beregningen af de kundespecifikke omkostninger, jf. tabel 3.1 og kapitel 4-9. Metodebeskrivelsen er set fra kundens synsvinkel.

I afstemningsskemaet skal selskabet foretage en afstemning mellem summen af kundernes ÅOK og de faktiske omkostninger, som selskabet har afholdt. Afstemningsskemaet er set fra selskabets synsvinkel.

Metodebeskrivelsen, afstemningsskemaet samt selskabs- og revisionserklæringen har forskellige formål. Samspillet mellem de tre dele af revisionsmodellen skal sikre, at såvel markedet som kunderne kan være betrykkede ved, at de kundespecifikke omkostninger er beregnet inden for rammerne af den til enhver tid gældende henstilling fra Forsikring & Pensions bestyrelse. Til opfyldelse af dette spiller selskabet, markedet og den eksterne revision hver sin rolle.

10.1.1 Selskabets rolle

Selskabet skal i metodebeskrivelsen redegøre for de metoder, kilder og fordelingsnøgler, som selskabet har valgt i beregningen af de kundespecifikke omkostninger. Samtidig skal selskabet udfylde afstemningsskemaet i overensstemmelse med udfyldningsvejledningen, jf. afsnit 10.5.1.

Det er således selskabets ansvar at sikre, at metodebeskrivelsen lever op til den enhver tid gældende henstilling fra Forsikring & Pensions bestyrelse.

Flere steder i kapitel 3-9 står der, at selskabet "skal dokumentere" en given praksis. I disse tilfælde skal selskabet dokumentere den pågældende praksis over for revisionen. Det drejer sig om følgende:

- Anvendelse af faktiske investeringsomkostninger eller branchens fælles omkostningssatser, jf. afsnit 6.4.1
- Bindende overgang til brug af faktiske omkostninger, jf. afsnit 6.4.2
- Nedbringelse af skyggekonto, jf. afsnit 7.3.

10.1.2 Revisionens rolle

Metodebeskrivelsen og afstemningsskemaet skal være udfyldt på en sådan vis, at den eksterne revision i princippet kan erklære sig alene på baggrund af disse to dokumenter. Baggrunden for revisionens erklæring er:

- Selskabets offentliggjorte metodebeskrivelse
- Selskabets offentliggjorte afstemningsskema
- Relevante oplysninger fra selskabet
- Revisionens øvrige kendskab til selskabet.

Det er således revisionens opgave ved hjælp af begrænsede stikprøver, interviews og proceduregennemgang at undersøge, at selskabet beregner omkostningselementerne, herunder ÅOK og ÅOP, på den måde, som selskabet har redegjort for i metodebeskrivelsen.

Revisionens formål

Formålet med den eksterne revision er en kontrol – ved hjælp af begrænsede stikprøver, interviews og proceduregennemgang – af, at

- Selskabets opgørelse af omkostningerne er i overensstemmelse med selskabets offentliggjorte metodebeskrivelse og afstemningsskema,
- Selskabet kan dokumentere, at samtlige opgjorte omkostninger er fordelt på selskabets kunder, og
- Selskabet kan dokumentere, at de til den enkelte kunde oplyste beløb i form af et ÅOK og et ÅOP svarer til de beregnede beløb.

Revision af metodebeskrivelsen

I afsnit 10.4.1 nedenfor er det beskrevet, hvordan selskabet skal udfylde metodebeskrivelsens to dele, nemlig metode/kilde og fordelingsnøgle.

Det er revisionens opgave ved hjælp af begrænsede stikprøver, interviews og proceduregennemgang at undersøge, at der er overensstemmelse mellem, hvad selskabet har redegjort for ud for hvert omkostningselement i metodebeskrivelsen, og beregningen af hvert af omkostningselementerne.

Revision af afstemningsskemaet

I afsnit 10.5.1 nedenfor er det beskrevet, hvordan selskabet skal udfylde afstemningsskemaet. Afstemningsskemaet er ledsaget af en udfyldningsvejledning, som specificerer, hvilke omkostningsposter der skal indgå i de forskellige poster i skemaet.

Det er revisionens opgave at undersøge, at der er overensstemmelse mellem de oplysninger, som fremgår af afstemningsskemaet og de faktiske omkostninger, som selskabet har haft. Endvidere er det revisionens opgave at undersøge, at de metodemæssige valg, som selskabet har redegjort for i metodebeskrivelsen, afspejler sig i afstemningsskemaet.

I bilag 4 findes en uddybende revisionsvejledning.

10.1.3 Markedets rolle

Offentliggørelsen af metodebeskrivelsen og afstemningsskemaet tjener det formål at give markedet mulighed for at sikre, at selskabet lever op til henstillingen fra

Forsikring & Pensions bestyrelse og dermed også, at selskabets opgørelses- og fordelingsmetoder lever op til henstillingen.

Forsikring & Pension

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

Arbejdsdelingen mellem markedet og den eksterne revision gør, at metodebeskrivelsen skal udfyldes på et forholdsvis detaljeret niveau. Metodebeskrivelsen skal have et omfang og et sprogligt indhold, som giver markedet en forståelse for, hvordan selskabet har beregnet de kundespecifikke omkostninger. Metodebeskrivelsen skal endvidere have en sådan detaljeringsgrad, at revisionen kan erklære sig på baggrund af den.

10.2 Offentliggørelse og tilgængelighed

Selskabet skal offentliggøre metodebeskrivelse, afstemningsskema samt selskabs- og revisionserklæring på selskabets hjemmeside. Alle fire dokumenter skal offentliggøres på samme tid. Offentliggørelsen bør ske senest samtidig med, at kunderne får tilsendt og/eller får adgang til de kundespecifikke omkostninger for det pågældende regnskabsår. Offentliggørelsen skal dog under alle omstændigheder finde sted senest den 1. juni hvert år.

I afsnit 10.4 er metodebeskrivelsen for overskuelighedens skyld præsenteret i skematisk form. Skemaet skal ikke i forbindelse med offentliggørelsen ses som et formkrav, men udelukkende som et indholdskrav. Det vil sige, at selskabet på dets hjemmeside skal offentliggøre de oplysninger, som findes i skemaet, men at dette ikke behøver at ske i skemaform. Oplysningerne skal dog findes i sammenhæng med hinanden, og overskrifterne i det offentliggjorte dokument skal følge første søjle i det opstillede skema.

De seneste tre versioner af metodebeskrivelse, afstemningsskema, selskabs- og revisionserklæring skal altid findes på selskabets hjemmeside. Dokumenterne skal ligge i nærheden af årsrapporterne og anden finansiell information. De fire dokumenter skal desuden let kunne søges frem på selskabets hjemmeside. Dokumenterne skal komme frem ved søgning på relevante ord såsom ÅOK, ÅOP, omkostninger, revisionsmodel, metodebeskrivelse og afstemningsskema.

10.3 Revisions- og selskabserklæring

I forbindelse med offentliggørelsen af metodebeskrivelsen og afstemningsskemaet skal selskabet ligeledes offentliggøre en selskabserklæring samt den eksterne revisions erklæring. Selskabserklæringen skal være underskrevet af en eller flere relevante personer fra selskabet.

Det er afgørende, at der ikke kan stilles spørgsmålstegn ved, at selskabs- og revisionserklæringen er afgivet på baggrund af den offentliggjorte metodebeskrivelse og det offentliggjorte afstemningsskema. Derfor skal selskabet offentliggøre metodebeskrivelsen, afstemningsskemaet, selskabs- og revisionserklæringen i direkte sammenhæng med hinanden fx i form af en pdf-fil. Revisionserklæring må således ikke offentliggøres løst fra metodebeskrivelsen, afstemningsskemaet og selskabserklæringen. Det står derimod selskabet frit for, om det også vil offentliggøre metodebeskrivelsen, afstemningsskemaet og selskabserklæringen på anden og mere tilgængelig vis.

I bilag 3 findes et eksempel på en selskabs- og revisionserklæring.

10.4 Metodebeskrivelsen

I metodebeskrivelsen skal selskabet redegøre for de metodemæssige overvejelser, som selskabet har gjort sig i forbindelse med opgørelsen af de kundespecifikke omkostninger. Selskabet skal redegøre for, hvordan de enkelte omkostningselementer, som er omtalt i tabel 3.1 samt kapitel 4-0, er opgjort og medregnet i de kundespecifikke ÅOK'er, samt hvordan omkostningselementerne er fordelt på selskabets kundegrupper. Beskrivelsen skal opdeles på gennemsnits- og markedsrenteprodukter.

For så vidt angår investeringsomkostningerne skal metodebeskrivelsen udfyldes fordelt på de aktivkategorier, som er beskrevet i afsnit 6.5-6.11.

Tabel 10.1: Metodebeskrivelsen

Omkostningselement	Metode/kilde	Fordelingsnøgle
De samlede administrationsomkostninger (kapitel 4)		
Omkostnings- og risikoresultat (kapitel 5) ¹		
De samlede investeringsomkostninger ² (kapitel 6)		
Risikoforrentning til al basiskapital ³ (kapitel 7)		
Garantibetaling (kapitel 8)		
Omkostninger til forsikringsformidlere (kapitel 9)		

Anm.:¹ Rækken skal kun udfyldes af de selskaber, som har aftalt sig ud af gældende kontributionsregler og dermed ikke har kontributionsgrupper. ² Beskrivelsen skal foretages på de aktivkategorier, som er beskrevet i afsnit 6.5-6.11. ³ Selskabet skal redegøre for, om et eventuelt beløb, der er tilbagebetalt fra skyggekontoen, er beregnet eksakt eller opgjort forholdsmæssigt, jf. afsnit 7.2. Beskrivelsen skal opdeles på risikoforrentning til egenkapital, særlige (individuelle og kollektive) bonushensættelser og ansvarlig indskudskapital.

Bem.: Alle selskaber skal desuden tilføje en eller flere rækker, såfremt der mangler relevante omkostningselementer.

10.4.1 Udfyldelse af metodebeskrivelsen

Selskabet skal i metodebeskrivelsen redegøre for de metodemæssige overvejelser, som selskabet har gjort sig i forbindelse med beregningen af de kundespecifikke omkostninger.

Boks 10.1: De overordnede principper for udfyldelsen af metodebeskrivelsen

<p>Metode/kilde</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det skal her fremgå, om der er tale om regnskabstal, skøn, omkostnings-satserne i bilag 2 eller indhentede faktiske omkostninger. • Hvis der er tale om en regnskabspost, skal denne præciseres. • Hvis der er tale om et skøn, skal dette skøn beskrives. • For så vidt angår investeringsomkostningerne skal beskrivelsen opdeles på de aktivkategorier, som fremgår af afsnit 6.5-6.11. <p>Fordelingsnøgle</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det skal her fremgå, efter hvilken fordelingsnøgle det pågældende omkostningselement er fordelt på kundegrupperne. • Den/de anvendte fordelingsnøgle(r) skal beskrives. • Der skal redegøres for afgrænsninger i forhold til kundegrupper.

I kapitel 3-9 fremgår det, hvilke fordelingsnøgler mv. selskabet skal redegøre for i metodebeskrivelsen. Det drejer sig om følgende:

- Fordelingen af omkostnings- og risikoresultatet, jf. afsnit 5.1.2
- Investeringsomkostninger i gennemsnitsrenteprodukter, jf. afsnit 6.2
- Investeringsomkostninger i markedsrenteprodukter, jf. afsnit 6.3
- Fordeling af risikoforrentningen, jf. afsnit 7.1
- Opgørelse af skyggekonto, jf. afsnit 7.2
- Nedbringelse af skyggekonto, jf. afsnit 7.3

Listen er ikke nødvendigvis udtømmende. Hvis selskabet har anvendt fordelingsnøgler på andre dele af beregningen af ÅOK og ÅOP, skal disse også beskrives.

10.5 Afstemningsskemaet

Det overordnede formål med afstemningsskemaet er at foretage en afstemning mellem summen af kundernes ÅOK og de faktiske omkostninger, som selskabet har afholdt.

Afstemningsskemaet er opdelt i gennemsnits- og markedsrenteprodukter samt en sum-kolonne. Med gennemsnitsrenteprodukter menes produkter i forsikringsklasse I, og med markedsrenteprodukter menes der produkter i forsikringsklasse III. Sum-kolonnen skal være summen af kolonnen med gennemsnits- og markedsrenteprodukter. Dette skyldes, at afstemningsskemaet er lavet sådan, at de omkostninger, som ikke umiddelbart er knyttet til enten gennemsnits- eller markedsrenteprodukter, skal fordeles på disse produkter. Det er op til selskabet at vurdere, hvilken fordelingsnøgle der anvendes til fordeling af disse omkostninger på de to produkter.

Selskabet skal i umiddelbar forlængelse af afstemningsskemaet beskrive, hvilke kunde-grupper der indgår i post 1c og 1d. Det er hensigten, at alle kunder, herunder alle aktive ordninger og pensionister, skal have oplyst ÅOK og ÅOP. Hvis et selskab i enkelte tilfælde ikke stiller ÅOK og ÅOP til rådighed for enkelte kunde-grupper, skal selskabet begrunde, hvorfor dette er tilfældet. Begrundelsen skal fremgå sammen med beskrivelsen af, hvilke kunde-grupper der indgår i post 1c og 1d.

Tabel 10.2: Afstemningsskemaet

Nr.				
1a	Summen af ÅOK oplyst til kunderne			
1b	Summen af ÅOK fordelt på kunder, der enten har forladt selskabet, eller hvor polisen er afgangsført			
1c	Summen af ÅOK for bestande, hvor ÅOK ikke er relevant ¹			
1d	Summen af endnu ikke oplyst ÅOK ¹			
1	Summen af ÅOK til kunderne			
	Omkostningspost	Gennemsnitsrente	Markedsrente	Sum
2	Administrations- og erhvervsomkostninger, jf. resultatopgørelsen			
3	Leje af egen domicilejendom			

4	Omkostninger til forsikringsformidlere			
5	Forsikringsmæssige driftsomkostninger i datterselskaber			
6	Administrationsomkostninger hos eksterne leverandører af forsikringsydelser			
7	Administrations- og erhvervsomkostninger forbundet med SUL-forsikringer, jf. regnskabet			
8	Over-/underskud på administrations- og erhvervsomkostninger, som dækkes af basiskapitalen (modregningspost)			
9	Investeringsomkostninger, jf. resultatopgørelsen			
10	Øvrige investeringsomkostninger i fonde, datterselskaber, investeringsforeninger mv.			
11	Over-/underskud på investeringsomkostninger, som dækkes af basiskapitalen (modregningspost)			
12	Investeringsomkostninger forbundet med basiskapitalen (modregningspost)			
13	Risikoforrentning inkl. udligning af skyggekonti			
14	Garantibetalinger			
15	Omkostnings- og risikoresultat ²			
16	Øvrige omkostninger, der kan specificeres			
17	I alt			
18	Post 1 minus post 17			

Anm.:¹ Selskabet skal i umiddelbar forlængelse af afstemningsskemaet beskrive, hvilke kundegrupper der er indeholdt i post 1c og 1d². Der henvises til udfyldningsvejledningen i afsnit 10.5.1, da indregningen af omkostnings- og risikoresultatet afhænger af, hvorvidt selskabet følger de gældende kontributionsregler eller har aftalt sig ud af dem.

10.5.1 Udfyldelse af afstemningsskemaet (udfyldningsvejledning)

Det anbefales at læse udfyldningsvejledningen nøje, inden afstemningsskemaet udfyldes. Det er præciseret i udfyldningsvejledningen, hvilke poster i regnskabet og øvrige omkostninger der skal indgå i de forskellige poster i afstemningsskemaet.

Ad 1a. Summen af ÅOK oplyst til kunderne

Posten skal indeholde summen af de til kunderne oplyste ÅOK.

Ad 1b. Summen af ÅOK fordelt på kunder, der enten har forladt selskabet, eller hvor policen er afgangsført

Alle afholdte omkostninger skal fordeles på kunderne i form af et ÅOK og et ÅOP. Nogle kunder har forladt selskabet i løbet af året og vil derfor ikke få oplyst et ÅOK og et ÅOP i årsudsendelser mv. efter, at de har forladt selskabet. Disse kunder må ikke tildeles en uforholdsmæssig stor andel af omkostningerne i form af et uforholdsmæssigt stort ÅOK og ÅOP, medmindre det er i overensstemmelse med den faktiske omkostningsbelastning af kunderne.

De individualiserede omkostninger er opkrævet ved kundens fraflytning, hvorfor disse ikke skal medregnes igen ved udgangen af året. Det samme gælder investeringsomkostningerne i markedsrenteprodukter.

Med hensyn til fordelingen af de resterende, ikke-individualiserede omkostninger kan selskabet vælge en af følgende metoder:

- De resterende, ikke-individualiserede omkostninger fordeles på de kunder, der er i bestanden ultimo året.
- De resterende, ikke-individualiserede omkostninger fordeles forholdsmæssigt på alle kunderne (uanset om de stadig er i selskabet eller ej). Den forholdsmæssige fordeling sker fx efter depoternes gennemsnitlige størrelse i året. Depoternes gennemsnitlige størrelse kan eventuelt opgøres månedligt, så fordelingen mellem kunderne bliver mere præcis.

Der findes kunder, som har foretaget et omvalg, og hvor policen på det produkt, som er valgt fra, derfor er afgangsført. Hvis disse kunder ikke kan oplyses om deres ÅOK på den afgangsførte police, skal dette ÅOK medregnes i denne post.

Ad 1c. Summen af ÅOK for bestande, hvor ÅOK ikke er relevant

Posten skal indeholde summen af ÅOK for bestande, hvor ÅOK ikke er relevant.

Selskabet skal i umiddelbar forlængelse af afstemningsskemaet beskrive, hvilke kundegrupper der er indeholdt i denne post.

Ad 1d. Summen af endnu ikke oplyst ÅOK

Hvis selskabet har bestande, der endnu ikke får oplyst ÅOK, skal posten indeholde summen af ÅOK for disse kunder.

Selskabet skal i umiddelbar forlængelse af afstemningsskemaet beskrive, hvilke kundegrupper der er indeholdt i denne post.

Ad 1. Summen af ÅOK til kunderne

Posten skal være lig med summen af post 1a-1d.

Ad 2. Administrations- og erhvervsomkostninger, jf. resultatopgørelsen

Posten indeholder administrations- og erhvervsomkostninger, således som disse fremgår af resultatopgørelsen. Af posten skal således fremgå summen af post 9.1. (Erhvervsomkostninger) og post 9.2. (Administrationsomkostninger) som anført i bilag 3 til regnskabsbekendtgørelsen.

Administrationsomkostninger forbundet med forsikringer administreret af Forenede Gruppeliv er indeholdt i denne post, hvis de er konsolideret ind i årsregnskabet. Er dette ikke tilfældet, skal disse omkostninger indgå i post 6. Det samme gælder for alle andre forsikringer købt hos eksterne leverandører af forsikringsydelser fx syge- og ulykkesforsikringer, forsikring ved visse kritiske sygdomme og sundhedsforsikringer.

Såfremt posten indeholder omkostninger til forsikringsformidlere, skal dette fremgå af en note. Posten skal indeholde de omkostninger til forsikringsformidlere, som kunderne betaler, og som videreformidles til forsikringsformidlerne.

Leje af egen domicilejendom skal ikke indeholdes i denne post, men i post 3.

Ad 3. Leje af egen domicilejendom

Posten skal indeholde leje af egen domicilejendom, jf. definitionen af "O" i bilag 9 til regnskabsbekendtgørelsen.

Ad 4. Omkostninger til forsikringsformidler

Såfremt omkostningerne til forsikringsformidlere ikke indgår i resultatopgørelsen og dermed heller ikke indgår i post 2, skal disse omkostninger indeholdes i denne post.

Posten skal indeholde de omkostninger til forsikringsformidlere, som kunderne betaler, og som videreformidles til forsikringsformidlerne.

Ad 5. Forsikringsmæssige driftsomkostninger i datterselskaber

Posten skal indeholde omkostninger som følge af look-through-princippet.

Med datterselskaber menes tilknyttede og associerede virksomheder.

Hvorvidt omkostninger som følge af look-through-princippet skal medregnes i de omkostninger, som ligger til grund for beregningen af de kundespecifikke omkostninger og dermed indeholdes denne post, afhænger af, hvorvidt et over-/underskud i datterselskabet hidrører moderselskabets egne kundeforhold eller andre selskabers kundeforhold.

Hvis et overskud i datterselskabet hidrører fra moderselskabets egne kundeforhold, skal overskuddet indeholdes i denne post med negativt fortegn.

Hvis et underskud i datterselskabet hidrører fra moderselskabets egne kundeforhold, skal underskuddet indeholdes i denne post med positivt fortegn.

Hvis et overskud eller et underskud i datterselskabet hidrører fra andre selskabers kundeforhold – eksempelvis, hvis der udøves pensionsservicevirksomhed - skal over-/underskuddet ikke indeholdes i denne post.

Ad 6. Administrationsomkostninger hos eksterne leverandører af forsikringsydelser

Posten skal indeholde administrationsomkostninger forbundet med alle forsikringsydelser købt hos eksterne leverandører af forsikringsydelser.

Hvis det præcise omkostningsbeløb ikke kendes, skal der foretages et kvalificeret skøn.

Med eksterne leverandører menes såvel koncernforbundne som ikke-koncernforbundne forsikringselskaber.

Posten skal indeholde administrationsomkostninger forbundet med forsikringer administreret af Forenede Gruppeliv, såfremt disse ikke er indeholdt i resultatopgørelsen og dermed i post 2.

Posten skal indeholde administrationsomkostninger forbundet med syge- og ulykkesforsikringer købt hos eksterne leverandører af forsikringsydelser, såfremt disse omkostninger ikke er indeholdt i resultatopgørelsen og dermed i post 2.

Posten skal indeholde administrationsomkostninger forbundet med sundhedsforsikringer købt hos eksterne leverandører af forsikringsydelser, såfremt disse omkostninger ikke er indeholdt i resultatopgørelsen og dermed i post 2.

Ad 7. Administrations- og erhvervelsesomkostninger forbundet med SUL-forsikringer, jf. regnskabet

Posten skal indeholde administrations- og erhvervelsesomkostninger forbundet med SUL-forsikringer, jf. pkt. 5.1. (Erhvervelsesomkostninger) og pkt. 5.2. (Administrationsomkostninger) i bilag 4 til regnskabsbekendtgørelsen. Der henvises endvidere til § 32 i regnskabsbekendtgørelsen.

Posten skal også indeholde de administrations- og erhvervelsesomkostninger, der dækkes af basiskapitalen. Disse omkostninger (altså dem, der dækkes af basiskapitalen) skal dog trækkes fra i post 8.

Posten skal ikke indeholde investeringsomkostninger forbundet med SUL-forsikringer. Disse er indeholdt i post 9.

Såfremt omkostninger til forsikringsformidlere forbundet med SUL-forsikringer ikke kan udskilles og opgøres i post 4, skal de indeholdes i denne post. I så fald skal det fremgå af en note, at de er indeholdt her.

Ad 8. Over-/underskud på administrations- og erhvervelsesomkostningerne, som dækkes af basiskapitalen (modregningspost)

Posten skal indeholde over-/underskud på administrations- og erhvervelsesomkostningerne, som dækkes af basiskapitalen, herunder også af egenkapitalen.

Som eksempel kan nævnes, at post 7 skal indeholde alle administrations- og erhvervelsesomkostninger forbundet med syge- og ulykkesforsikringer – også dem, der dækkes af basiskapitalen. De administrations- og erhvervelsesomkostninger, der dækkes af basiskapitalen, skal trækkes fra i denne post.

Ad 9. Investeringsomkostninger, jf. resultatopgørelsen

Posten skal indeholde investeringsomkostninger, jf. pkt. 2.7 (Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed) i bilag 3 til regnskabsbekendtgørelsen. Posten indeholder dermed også de investeringsomkostninger, der er forbundet med syge- og ulykkesforsikringer.

De investeringsomkostninger, der dækkes af basiskapitalen, skal trækkes fra i post 11.

Posten indeholder ligeledes investeringsomkostninger forbundet med investering af basiskapitalen. Disse investeringsomkostninger skal trækkes fra i post 12.

Investeringsomkostninger i datterselskaber, der vedrører moderselskabets kundebestand og moderselskabets basiskapital, skal indeholdes i post 10.

Med datterselskaber menes tilknyttede og associerede virksomheder.

Ad 10. Øvrige investeringsomkostninger i fonde, datterselskaber, investeringsforeninger mv.

Posten skal indeholde øvrige investeringsomkostninger i fonde, datterselskaber, investeringsforeninger mv., der vedrører moderselskabets kundebestand.

Med datterselskaber menes tilknyttede og associerede virksomheder.

Posten skal indeholde øvrige investeringsomkostninger forbundet med investering af moderselskabets basiskapital i fonde, datterselskaber, investeringsforeninger mv. Disse investeringsomkostninger trækkes fra i post 12.

Posten skal indeholde kursskæringer og aftalte ikke-markedsforme spreads, der ender som indtjening hos selskabet eller den koncern, som selskabet indgår i. Kursskæringer og aftalte, ikke-markedskonforme spreads, der ender som indtjening hos en ekstern kapitalforvalter, og som træder i stedet for direkte fees til forvalteren, skal også indregnes.

Ad 11. Over-/underskud på investeringsomkostningerne, som dækkes af basiskapitalen (modregningspost)

Posten skal indeholde over-/underskud på investeringsomkostningerne, der dækkes af basiskapitalen, herunder også af egenkapitalen.

Posten skal indeholde over-/underskud på alle investeringsomkostninger, såfremt over-/underskuddet dækkes af basiskapitalen, herunder også af egenkapitalen.

Ad 12. Investeringsomkostninger forbundet med basiskapitalen (modregningspost)

Posten skal ses som en udligningspost i forhold til post 9, som indeholder investeringsomkostninger, således som disse er opgjort i resultatopgørelsen. Det betyder, at post 9 også indeholder investeringsomkostninger forbundet med investering af basiskapitalen. Investeringsomkostninger forbundet med investering af basiskapitalen skal dog ikke indgå i ÅOK og ÅOP, da disse omkostninger ikke bæres af de forsikrede. Derfor skal disse investeringsomkostninger trækkes fra i denne post.

Posten skal på tilsvarende vis ses som en udligningspost i forhold til post 10. Øvrige investeringsomkostninger forbundet med investering af basiskapitalen skal således også trækkes fra her.

Ad 13. Risikoforrentning inkl. udligning af skyggekonti

Posten skal indeholde risikoforrentning til al basiskapital. Det vil sige risikoforrentning til egenkapital, særlige (individuelle og kollektive) bonushensættelser samt ansvarlig indskudskapital.

Posten skal indeholde både risikoforrentningens risikodel og fortjenst del, jf. contributionsbekendtgørelsens krav om opdeling af risikoforrentningen i en risikodel og en fortjenst del.

Posten skal indeholde risikoforrentning i både rente-, risiko- og omkostningsgrupper. Der kan være forskellig risikoforrentning i grupperne.

Posten skal ikke indeholde basiskapitalens eventuelle dækning af tab som følge af underskud i rente-, risiko- eller omkostningsgrupperne.

Posten skal ikke indeholde tilbagebetaling af tidligere års dækning af tab fra basiskapitalen, da dette ikke betragtes som en omkostning.

Posten skal indeholde beløb til nedbringelse af en skyggekonto, hvis denne er opstået som følge af utilstrækkelig risikoforrentning. Beløbet skal indeholdes i det år, hvor beløbet overføres til basiskapitalen.

Posten skal ligeledes indeholde forrentningen af den del af en skyggekonto, der er opstået som følge af utilstrækkelig risikoforrentning. Beløbet skal indeholdes i det år, hvor beløbet overføres til basiskapitalen.

Ad 14. Garantibetalinger

Posten skal indeholde garantibetalinger.

Hvis en del af en kundes tildelte depotrente anvendes som betaling for en garanti i stedet for en opskrivning af ydelsen eller tilsvarende, skal denne garantibetaling anses som en omkostning og dermed indeholdes i denne post.

Hvis en kunde i et markedsrenteprodukt tilkøber en finansiel garanti, skal udgiften hertil betragtes som en omkostning og dermed indeholdes i denne post.

Ad 15. Omkostnings- og risikoresultat

Selskaber, der følger gældende kontributionsregler, skal udelukkende medtage omkostningsresultatet og ikke risikoresultatet i denne post.

Disse selskaber skal lægge et eventuelt overskud i omkostningsgrupperne, som er overført til kollektivt bonuspotentiale, til i denne post. Et eventuelt omkostningsunderskud i omkostningsgrupperne, der er dækket af det kollektive bonuspotentiale, skal trækkes fra i denne post.

Indgår der afkast, rabatter eller lignende i omkostningsresultatet, skal der korrigeres herfor i denne post, da afstemningen i forhold til kundernes faktiske omkostningsbetaling ellers ikke bliver korrekt. Af bilag 5 ses det, hvorledes der kan korrigeres for afkast og rabatter. Er der lignende poster herudover, skal der korrigeres for disse på tilsvarende vis.

Selskaber, der har aftalt sig ud af gældende kontributionsregler, og hvor kunderne ultimativt bærer risikoen for et omkostnings- eller risikounderskud, skal udelukkende medtage risikoresultatet og ikke omkostningsresultatet i denne post.

Disse selskaber skal lægge et eventuelt risikounderskud til eller trække et eventuelt risikooverskud fra i denne post. Dette bør anføres i to separate linjer. Det skyldes, at ÅOK i disse selskaber omfatter disse resultater, og det skal der derfor korrigeres for.

Har selskabet valgt ikke at indregne et eventuelt risikooverskud i ÅOK, således som henstillingen giver mulighed for, skal risikooverskuddet ikke trækkes fra her.

Ad 16. Øvrige omkostninger, der kan specificeres

Posten skal indeholde eventuelle øvrige omkostninger, såfremt disse omkostninger kan specificeres i underposter.

Posten skal således ikke indeholde en eventuel uforklarlig forskel mellem post 1 og post 17. Denne eventuelle forskel skal derimod fremgå af post 18.

Ad 17. I alt

Posten skal udgøre summen af posterne 2-16.

En eventuel afvigelse mellem post 1 og post 17 skal fremgå af post 18.

Ad 18. Forskel mellem post 1 og post 17

Posten skal vise forskellen mellem post 1 og post 17. Forskellen beregnes som post 1 minus post 17.

Afvielser mellem post 1 og post 17 skal kunne forklares med de skønsmæssige vurderinger, der måtte være foretaget i forbindelse med udfyldelsen af skemaet.

Forsikring & Pension

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

11. Pensionsoverblikket

Forsikring & Pension

11.1 Formål

Formålet med Pensionsoverblikket er, at

- kunderne let kan danne sig et overblik over de seks væsentligste pensionsoplysninger i de årlige oversigter eller den netbaserede information, der gives i medfør af informationsbekendtgørelsens krav om årlige oplysninger, og at
- kunderne skal kunne genkende de seks væsentligste oplysninger på tværs af selskaberne.

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

Pensionsoverblikkets anvendelsesområde er sammenfaldende med anvendelsesområdet for informationsbekendtgørelsen.

Boks 11.1: De seks væsentligste oplysninger

På den baggrund henstiller Forsikring & Pensions bestyrelse, at alle selskaber gør følgende seks centrale oplysninger let tilgængelige for kunden:

- Hvor meget får jeg udbetalt? (omfatter såvel risikodækninger som alderspension)
- Hvor meget har jeg indbetalt? (det anbefales, at det præciseres, om indbetalingen er inklusive eller eksklusivt arbejdsmarkedsbidrag)
- Hvor meget har jeg betalt for forsikringer?
- Hvor meget har jeg betalt i omkostninger?
- Hvor meget får jeg i rente/afkast?
- Hvor stor er ordningens værdi? (angivet ved eksempelvis depotværdi eller værdi ved overførsel)?

Rækkefølgen af de seks oplysninger er i princippet ligegyldig, så længe præsentationen af oplysningerne understøtter formålet med pensionsoverblikket – nemlig at kunderne kan genkende de seks væsentligste oplysninger på tværs af selskaberne.

Rente/afkast vises almindeligvis som to tal, idet rente knytter sig til gennemsnitsrenteprodukter og afkast knytter sig til markedsrenteprodukter. Hvis pensionsoverblikket vises pr. cpr. nr., og kunden har begge typer produkter i samme selskab, så kan rente og afkast vises som et tal.

Såvel indbetalinger, betaling for forsikringsdækninger, omkostninger og rente/afkast angives som summen for det foregående kalenderår. Selskabet kan vælge også at give kunden mulighed for at se beløbene år til dato.

Omkostninger opgøres i overensstemmelse med branchen fælles beregningsmetode, jf. kapitel 4-9. I øvrigt kan oplysningerne beregnes og opgøres efter de principper, som det enkelte selskab i forvejen anvender.

Pensionsoverblikket kan enten gives pr. cpr.nr. eller pr. policenr.

11.2 Medievalg

Selskaberne kan frit vælge at præsentere de seks væsentligste oplysninger på papir eller på elektronisk medie.

Præsenteres oplysningerne på elektronisk medie, kan selskabet vælge at vise oplysningerne på en eller to sider. Selskabet kan også vælge at vise pensionsoverblikket som et samlet overblik, hvor hver enkelt oplysning kan fremkaldes med et enkelt klik.

Præsenteres oplysningerne på papir, kan selskabet vælge at vise oplysningerne på de første én til to sider i den årlige information – evt. i form af et samlet overblik.

11.3 Layout og opstilling

Selskaberne kan præsentere de seks væsentligste oplysninger i det layout og den form, som selskaberne i forvejen baserer deres kundekommunikation på.

Som inspiration til, hvordan Pensionsoverblikket kan implementeres, er vedlagt en model (se bilag 6). Modellen kan eventuelt brydes op i to dele. Eksempelvis i én del, der viser udbetalingerne og en anden del, der vedrører en summarisk oversigt over årets bevægelser på ordningen.

11.4 Fælles ord

Som en del af Pensionsoverblikket er der udviklet en række fælles ord. Disse er opstillet i tabel 11.1 nedenfor.

Tabel 11.1: Oversigt over fælles ord

Fælles ord ¹	Hvad dækker begrebet? ²
Udbetaling	Samlebetegnelse for såvel sumudbetalinger som løbende udbetalinger
Indbetaling	Samlebetegnelse for såvel arbejdsgiverbidrag som kundens eget bidrag
Betaling til forsikringer	Samlebetegnelse for betaling til risikodækninger
Årlig omkostning i kr. (ÅOK)	Fællesbetegnelse, der benyttes i omkostningsinitiativet
Årlig omkostning i pct. (ÅOP)	Fællesbetegnelse, der benyttes i omkostningsinitiativet
Rente	Samlebetegnelse for rente på gennemsnitsrenteprodukter
Afkast	Samlebetegnelse for markedsafkast på markedsrenteprodukter
Ordningens værdi	Samlebetegnelse for "opsparing", "flytteværdi", depotværdi inkl. særlige bonushensættelser mv.

Anm.: ¹ Anvendes i kundekommunikationen. ² Disse vejledende forklaringer er alene selskabsinformation, hvilket vil sige, at de ikke er møntet på kundekommunikation.

Selskabet kan frit vælge mellem:

- At erstatte egen terminologi og begrebsapparat med de fælles ord eller
- At anvende de fælles ord som supplement til de selskabsspecifikke betegnelser.

Anvendes de fælles ord som supplement til de selskabsspecifikke begreber, angives de fælles ord i nær sammenhæng med selskabets egen terminologi og begrebsapparat. Formålet er, at kunderne kan genkende begreberne på tværs af selskaberne.

De ovennævnte fælles ord kan eventuelt indgå som en del af en sætning. Eksempelvis kan samlebegrebet "ordningens værdi" angives som "et udtryk for ordningens værdi". De fælles ord kan også erstattes med en sætning, hvori det fælles ord indgår som et udsagnsord. Eksempelvis kan "udbetaling" erstattes med "hvor meget får jeg udbetalt?"

At angive de fælles ord i nær sammenhæng med de selskabsspecifikke begreber kan fx løses på følgende måder:

- De fælles ord anføres i en parentes, der efterstilles den selskabsspecifikke betegnelse (se bilag 6)
- De fælles ord kan på nettet vises som en "mouse-over-funktion"
- De fælles ord kan vises i en boks på samme side som den selskabsspecifikke betegnelse.

Det skal understreges, at ovennævnte opregning er eksempler. Der er altså ikke tale om en udtømmende liste over metoder, der sikrer, at de fælles ord kan siges at være anført i nær sammenhæng til de selskabsspecifikke begreber.

11.5 Implementering

Målet er, at Pensionsoverblikket er implementeret den 1. januar 2012.

Det betyder, at kunden i første årsoversigt efter den 1. januar 2012 eller på samme tidspunkt på nettet kan finde de seks oplysninger og de fælles ordforklaringer let tilgængeligt.

12. Omkostningsmålere

12.1 Formål

Formålet med omkostningsmåleren er to-delt. For det første skal omkostningsmålerne give brugeren en indikation af selskabets omkostningsniveau. Omkostningsmålerens formål er fremadrettet til forskel fra de kundespecifikke omkostninger, som viser, hvad den enkelte kunde har betalt i fortiden. For det andet skal omkostningsmålerne gøre det muligt for brugeren at sammenligne omkostningerne på tværs af selskaber. Samlet set skal omkostningsmåleren derfor vise niveauet af de omkostninger, som den typiske kunde vil opleve som ny kunde. Der skal tages udgangspunkt i det produkt, som den typiske kunde tilbydes, og de omkostninger, som er forbundet med administration af hele dette produkt. Det betyder, at administrations- og investeringsomkostninger vedrørende alle risikodækninger, herunder også tilknyttede SUL-dækninger, skal indgå. Selve risikopræmien skal derimod ikke indgå. Hvis et selskab også ønsker at give oplysninger om andre produkter, herunder fx rene opsparingsprodukter, kan selskabet vælge at supplere med omkostningsoplysninger for disse, jf. afsnit 3.1.

Omkostningsmålerne retter sig mod såvel kunder i selskabet som andre interesserede. De skal derfor egne sig til at foretage en sammenligning af dels omkostningerne for samme type pensionsordning på tværs af selskaberne, dels – i det omfang det enkelte selskab viser ÅOK og ÅOP for flere ordninger - omkostningerne for forskellige ordninger inden for samme selskab.

Omkostningsmålerne er et supplement til de kundespecifikke omkostninger og kan ikke erstatte disse. De omkostninger, som den enkelte kunde rent faktisk skal betale, afhænger af den enkelte kundes aftale med selskabet. Selskabet skal gøre opmærksom herpå i forbindelse med omkostningsmåleren.

12.2 Hvad skal omkostningsmåleren vise?

Omkostningsmåleren skal for den valgte pensionsordning og for omkostningerne i det første år af ordningens løbetid vise et ÅOK, et ÅOP samt fordelingen af omkostningerne på administrations- og investeringsomkostninger samt øvrige omkostninger. Tabellen nedenfor viser, hvilke omkostningselementer der indgår i administrations- og investeringsomkostningerne samt øvrige omkostninger. De øvrige omkostninger omfatter anmeldt risikoforrentning til al basiskapital (herunder også til særlige bonushensættelser), aftalt merforrentning til ansvarligt lån, garantibetalinger og omkostninger til forsikringsformidlere. For selskaber, der har aftalt sig ud af de gældende kontributionsregler, omfatter de øvrige omkostninger også omkostnings- og risikoresultatet. Summen af administrations- og investeringsomkostningerne samt de øvrige omkostninger skal være lig med ÅOK.

ÅOK og ÅOP skal opgøres for samtlige omkostninger under et.

ÅOP skal afrundes til én decimal.

Endvidere skal selskabet i forbindelse med visningen af ÅOK og ÅOP i omkostningsmåleren skal gøre opmærksom på, hvis det har en skyggekonto jf. afsnit 12.4.5.

Ud over ovenstående omkostningsoplysninger skal omkostningsmåleren indeholde oplysninger om de beregninger, som foretages i omkostningsmåleren. Selskabet skal således redegøre for de anvendte omkostningssatser, jf. afsnit 12.3.

Selskabet skal endvidere redegøre for, hvilken størrelse firmaordning og omfanget af de forsikringsdækninger, som beregningerne er baseret på. Formålet er at skabe åbenhed og gennemsigtighed for brugeren om, hvordan selskabet har beregnet ÅOK, ÅOP samt fordelingen af omkostningerne på administrations- og investeringsomkostninger samt øvrige omkostninger.

12.3 Beregningsforudsætninger

Omkostningsmålerne skal angive den typiske kundes gennemsnitlige årlige omkostninger i et langsigtet perspektiv. Omkostningerne i omkostningsmålerne skal beregnes på baggrund af de samme omkostningselementer, som ligger til grund for beregningen af de kundespecifikke omkostninger, jf. tabel 3.1.

Omkostningsmålerne skal derfor omfatte omkostningselementerne i tabellen nedenfor i beregningen af ÅOK, ÅOP samt fordelingen af omkostningerne på administrations- og investeringsomkostninger samt øvrige omkostninger.

Tabel 12.1: Omkostningselementer til brug for omkostningsmålerne

Omkostningselement	Præcisering
Administrationsomkostninger	<ul style="list-style-type: none"> • De forventede administrationsomkostninger skal beregnes ud fra selskabets aktuelt gældende prislister for selskabets typiske kunder. • Omkostninger, der afholdes via det kombinerede omkostnings- og sikkerhedstillæg, skal medregnes. • Administrationsomkostninger forbundet med alle tilknyttede risikodækninger skal medregnes. • Den rene risikopræmie for tilknyttede forsikringsdækninger skal ikke medregnes.
+ Investeringsomkostninger (se kapitel 6)	<ul style="list-style-type: none"> • Investeringsomkostningerne i selskabets seneste offentliggjorte metodebeskrivelse skal anvendes inden for hver aktivkategori, herunder også management og eventuelle performance fees. • Investeringsomkostninger forbundet med investering af kundemidler skal medregnes.
+ Risikoforrentning	<ul style="list-style-type: none"> • Anmeldt risikoforrentning til al basiskapital, herunder også af særlige bonushensættelser.
+ Aftalt merforrentning af ansvarligt lån	<ul style="list-style-type: none"> • Merforrentningen af ansvarlig kapital opgøres som merrenten i forhold til den risikofrie rente. Den risikofrie rente fastsættes til dette formål som Finanstilsynets rentekurves fem-årige rente.
+ Garantibetalinger	<ul style="list-style-type: none"> • Garantibetalinger betragtes som en omkostning og ikke en risikopræmie. • Garantibetalinger er defineret som de betalinger, der fragår kundernes depot, buffer eller afkast. Dette gælder, hvad enten der er tale om tilkøb af en finansiel garanti i et markedsrenteprodukt, eller hvis en del af en kundes tildelte depotrente i et gennemsnitsrenteprodukt anvendes som betaling for en garanti i stedet for en opskrivning af ydelsen eller lignende.
+ Omkostninger til forsikringsformidlere	<ul style="list-style-type: none"> • Omkostningerne til forsikringsformidlere skal indgå i omkostningsmåleren, såfremt selskabet

	viser beregninger for produkter formidlet af forsikringsformidlere.
= ÅOK	
/ ultimodepotet	<ul style="list-style-type: none"> • ÅOP beregnes som ÅOK i procent af opsparingens størrelse ultimo opsparingsåret. • Ved den et-årige fremskrivning af depotet for markedsrenteprodukter skal de af F&P og Finansrådet fastsatte forudsætninger anvendes. • Ved den et-årige fremskrivning af depotet for gennemsnitsrenteprodukter skal selskabets aktuelle kontorente for selskabets nytegningsgruppe anvendes.
= ÅOP	

Bem.: De inkluderede omkostninger skal beregnes i overensstemmelse med look-through-princippet i bilag 1.

12.3.1 PAL-skat

Opgørelsen af investeringsomkostningerne i omkostningsmålerne skal ske før PAL-skat. Selskabet skal i den et-årige fremregning af depotet anvende den PAL-skattesats, som er gældende for indeværende år.

12.4 Yderligere krav

12.4.1 Produkt-, kunde- og opsparingstype

Omkostningsmåleren skal vise ÅOK og ÅOP samt fordelingen af omkostningerne på administrations- og investeringsomkostninger samt øvrige omkostninger for – hvor det er relevant – såvel markeds- som gennemsnitsrenteprodukter.

Ligeledes skal der – hvor det er relevant – sondres mellem firma- og privatkunder. Den administrationsomkostningsbelastning, som anvendes i omkostningsmåleren, skal således tage afsæt i selskabets aktuelt gældende prislister for den typiske henholdsvis firma- og privatkunde. Især for så vidt angår firmaordningerne kan det være relevant at anvende en gennemsnitssats, som er repræsentativ for hovedparten af selskabets kunder. Selskabet skal i forudsætningerne for omkostningsmåleren redegøre for, hvilken størrelse firmaordning beregningerne er baseret på.

Selskaber, der i væsentligt omfang udbyder individuelt tegnede ordninger, skal vise ÅOK, ÅOP samt fordelingen af omkostningerne på administrations- og investeringsomkostninger samt øvrige omkostninger for disse ordninger.

Omkostningsmåleren skal afspejle de forskelle, der afhænger af præmiens og/eller opsparingens størrelse.

Hvis et selskab anvender særlige bonushensættelser, og hvis omkostningerne for kunder med særlige bonushensættelser afviger væsentligt fra omkostningerne for kunder uden særlige bonushensættelser, skal omkostningsmåleren beregne ÅOK, ÅOP samt fordelingen af omkostningerne på administrations- og investeringsomkostninger samt øvrige omkostninger for begge typer af kunder.

12.4.2 Investeringsomkostninger

Beregningerne i omkostningsmåleren skal for så vidt angår investeringsomkostningerne tages fra selskabets seneste offentliggjorte metodebeskrivelse (se kapitel 10). Det betyder, at beregningerne af investeringsomkostningerne i omkostningsmåleren skal ske på baggrund af de investeringsomkostninger, som findes i den seneste offentliggjorte metodebeskrivelse, fordelt på de aktivkategorier, som findes i afsnit 6.5-6.11. Selskabet skal anvende den delmængde af investeringsomkostningerne i metodebeskrivelsen, som vedrører det/de produkt(er), som den typiske kunde i selskabet tilbydes.

Investeringsomkostninger forbundet med investering af kundemidler, herunder kundernes ufordelte reserver (inkl. kollektivt bonuspotentiale, markedsværdiregulering og erstatningshensættelser) skal medregnes.

12.4.3 Aktualitet

Selskabet skal sørge for, at det billede af selskabets omkostningsniveau, som omkostningsmåleren tegner, er aktuelt. Selskaberne skal derfor opdatere omkostningsmåleren hurtigst muligt, hvis det foretager ændringer i de beregningsmæssige forudsætninger.

Hvis selskabet ændrer investeringsstrategi væsentligt og dermed fremadrettet får en anden aktivsammensætning, skal dette afspejles i omkostningsmåleren. Selskabet skal for den nye aktivsammensætning stadig anvende investeringsomkostningerne for hver aktivkategori fra den seneste offentliggjorte metodebeskrivelse. I så tilfælde skal selskabet redegøre for omkostningsmålerens forudsætninger. Desuden skal selskabet opdatere omkostningsmåleren for så vidt angår investeringsomkostningerne efter hver offentliggørelse af metodebeskrivelse og afstemningsskema.

Selskabet skal på hjemmesiden med omkostningsmåleren skrive, hvornår siden sidst er opdateret.

12.4.4 Default-administrationsomkostningssats

Omkostningsmåleren skal kunne bruges uden, at brugeren skal indtaste en administrationsomkostningssats. Selskabet skal derfor som minimum have en default-administrationsomkostningssats i omkostningsmåleren. Denne default-sats skal være realistisk i forhold til selskabets markedssegment.

12.4.5 Skyggekonti

Omkostningsmålerens perspektiv er langsigtet, mens en skyggekonto normalt er en kortsigtet foranstaltning, som derfor ikke skal indgå i omkostningsmåleren.

Selskabet skal i forbindelse med visningen af ÅOK og ÅOP i omkostningsmåleren gøre opmærksom på, at det har en skyggekonto.

12.4.6 Indbetalingstidspunkt og fremregning

Beregningerne i omkostningsmåleren skal baseres på den forudsætning, at den samlede årlige indbetaling sker pr. 1. januar. Dette gælder uanset, om indbetalingen i praksis sker i form af månedlige indbetalinger.

Omkostningsmålerne skal indeholde en et-årig fremregning af depotet. I denne et-årige fremregning skal selskaberne for så vidt angår markedsrenteprodukter

anvende de forudsætninger, som F&P og Finansrådet har fastsat (samfundsforudsætningerne). Det betyder, at afkastforudsætningen i fremregningen er før investeringsomkostninger. Det betyder endvidere, at intet selskab i den et-årige fremregning må indregne et bruttoafkast på mere end det til enhver tid maksimale i de af F&P og Finansrådet fastsatte forudsætninger (samfundsforudsætningerne).

I den et-årige fremregning for gennemsnitsrenteprodukter skal selskabet anvende den aktuelle kontorente for selskabets nytegningsgruppe.

Selskabet skal vise, hvilke talmæssige forudsætninger der ligger til grund for fremregningen af depotet. Det vil sige størrelsen på afkastet, administrationsomkostningerne, investeringsomkostninger og øvrige omkostninger, herunder risiko-forrentning. Dette gælder både for den obligatoriske et-årige fremregning, og hvis selskabet vælger at supplere denne med en fremregning af omkostningerne i mere end ét år.

Forsikring & Pension

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

13. Bilag 1: Look-through-princippet for forsikringsmæssige driftsomkostninger

Der er forskellige organisatoriske måder at indrette forsikringsdriften på. Udgangspunktet for beregningen af de kundespecifikke omkostninger er information fra regnskabet. Regnskaberne har imidlertid ikke kundeinformation som primært formål. Sigtet med regnskaberne er at vise den finansielle position for virksomheden, så selvom indregning i regnskabet er foretaget regnskabsmæssigt korrekt, kan det være, at regnskabs information ikke giver et sammenligneligt billede til brug for beregningen af de kundespecifikke omkostninger. Det gælder særligt, hvis en del af den forsikringsmæssige drift foregår i andre juridiske enheder end selve forsikringsvirksomheden, fx i dattervirksomheder.

Bestyrelsen har derfor besluttet, at der anvendes et look-through-princip vedrørende de forsikringsmæssige driftsomkostninger ved opgørelsen af de kundespecifikke omkostninger.

Look-through-princippet for forsikringsmæssige driftsomkostninger

Look-through-princippet vedrørende forsikringsmæssige driftsomkostninger neutraliserer betydningen af forskellige selskabskonstruktioner, idet princippet er ensbetydende med, at man beregner omkostningerne på samme måde som, hvis alle driftsaktiviteter foregik i ét selskab.

Boks B.1.1: Look-through-princippet

Princippet indebærer, at der også tages højde for de forsikringsmæssige driftsomkostninger forbundet med aktiviteter, der ligger i andre juridiske enheder end virksomheden selv, når den pågældende juridiske enhed varetager en del af driften af pensionsselskabets kundeforhold.

Afgørende for, om en aktivitet skal medregnes eller ej, er (alle punkter skal være opfyldt):

- at pensionsselskabet indregner en ejerandel i den juridiske enhed, og
- at aktiviteten vedrører pensionsselskabets egne kundeforhold, og
- at det er en aktivitet, som pensionsselskabet alternativt kunne vælge at placere direkte i pensionsselskabet frem for i en anden juridisk enhed, og
- at resultatet af aktiviteten bæres af kunderne.

Når de forsikringsmæssige driftsomkostninger fra regnskabet korrigeres med omkostninger fra datterselskaber m.v. til brug for beregningen af de kundespecifikke omkostninger, skal det oplyste investeringsafkast samtidig korrigeres, jf. eksemplerne nedenfor, så oplysningerne er indbyrdes konsistente.

Hvis der er tale om en ikke-væsentlig korrektion af de forsikringsmæssige driftsomkostninger efter det regnskabsmæssige væsentlighedskriterium, så kan korrektion undlades.

Når en del af den forsikringsmæssige drift foregår i datterselskaber eller associerede selskaber, vil resultatet i datterselskabet/det associerede selskab indgå i moderselskabets resultatopgørelse under investeringsafkastet, idet der er tale om en

investering for moderselskabet. For kapitalandele gør noget lignende sig gældende, idet disse påvirker investeringsafkastet via kursreguleringen.

Forsikring & Pension

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

Dette vanskeliggør sammenligning af de forsikringsmæssige driftsomkostninger på tværs af selskaber. Hvis driftsaktiviteten havde været placeret i samme selskab som forsikringskontrakterne, havde der ikke været en regulering af investeringsafkastet, og denne regulering ville i stedet have fremgået af andre poster i resultatopgørelsen, herunder de forsikringsmæssige driftsomkostninger.

Når man korrigerer de forsikringsmæssige driftsomkostninger til brug for beregning af de kundespecifikke omkostninger med et look-through-princip, vil det samtidig påvirke investeringsafkastet. Hvis der korrigeres for et underskud i et datterselskab, som varetager administration af forsikringskontrakter, og dette medfører, at de forsikringsmæssige driftsomkostninger ud fra et kundesynspunkt er højere end ud fra et regnskabsmæssigt synspunkt, vil investeringsafkastet omvendt skulle forøges for at være konsistent med de forøgede driftsomkostninger.

Eksempler på look-through-princippet

I det følgende vises en række eksempler på look-through-princippet ved forskellige forudsætninger om dels ejerandelen, dels over- og underskud i det selskab, som varetager en del af driften for pensionsvirksomheden.

Eksempel 1:

Nedenstående eksempel illustrerer den regnskabsmæssige behandling af et datterselskab, som varetager en del af driften for pensionsvirksomheden.

Pensionselskab A

(ejer 100 pct. af adm./udv.selsk.)

Resultatopgørelse	
Investeringsafkast:	
- indtægter fra tilkn. virks.	250
- investeringsomkostninger	-200
For. driftsomkostninger	-300
Aktiver/Passiver	
Kapitalandele i datter	550

Adm./udviklingselskab

Resultatopgørelse	
Indtægter	500
Omkostninger	-250
Resultat	250
Aktiver	
Udvikling	400
Likvide beholdninger	150
I alt	550
Passiver	
Egenkapital	300
Overført resultat	250
I alt	550

I ovenstående eksempel har pensionsvirksomhed A et datterselskab, der varetager administration og udvikling af pensionsvirksomhedens egne kundeforhold. Pensionsvirksomhed A betaler aftalemæssigt 500 til datterselskabet, som føres under "Indtægter" i datterselskabets resultatopgørelse. Det antages, at de 500 består af henholdsvis administrationsomkostninger i forbindelse med investering på 200 og forsikringsmæssige driftsomkostninger på 300. Disse kan ses i resultatopgørelsen for pensionsvirksomheden.

I dette eksempel er der et overskud i datterselskabet på 250, som indgår i investeringsafkastet i modervirksomheden. Det indgår tillige i den indre værdi af datterselskabet i balancen, som er opskrevet fra 300 til 550. Overskuddet i datterselskabet har dermed forøget pensionsvirksomhedens værdi af datterselskabet som investering.

Overskuddet kan imidlertid være udtryk for, at de aftalemæssigt fastsatte omkostninger for pensionselskabet faktisk har været lavere i perioden end de afholdte omkostninger. Omkostningerne til brug for beregning af de kundespecifikke omkostninger bør derfor i denne situation formindskes. Overskuddet kan imidlertid alternativt hidrøre fra driftsfremmede investeringsaktiver (f.eks. ejendomme eller obligationer). I sådanne tilfælde skal omkostningerne til brug for beregningen af de kundespecifikke omkostninger ikke formindskes.

Den modsatte situation kan dog også forekomme. Det følgende eksempel er helt parallelt til det overstående, men blot er der underskud i datterselskabet.

Eksempel 2:

I nedenstående eksempel betaler pensionsvirksomhed A ligesom før aftalemæssigt 500 til datterselskabet (Indtægter 500) svarende til administrationsomkostninger i forbindelse med investering (200) og forsikringsmæssige driftsomkostninger (300) i pensionselskabet.

I dette år er der et underskud i datterselskabet på 250. Underskuddet skyldes, at der har været nedskrivninger på datterselskabets udviklingsaktiver. I overensstemmelse med regnskabsreglerne reducerer underskuddet dels investeringsafkastet i modervirksomheden, dels formindsker det pensionselskabets værdi af datterselskabet som investering.

Underskud kan også opstå i det omfang, at ikke alle udviklingsomkostninger kan indregnes som et immaterielt aktiv, jf. regnskabsbekendtgørelsens § 60, stk. 2. Det vil sige, at jo større en del af udviklingsomkostningerne, som kan aktiveres, jo mindre underskud vil eventuelt skulle medregnes i de kundespecifikke omkostninger. Aktivering af udviklingsomkostninger foretages på samme vis i moderselskabet såvel som i datterselskabet og giver derfor ikke anledning til forskellig indregning af omkostninger i henholdsvis moder- og datterselskab.

Pensionsselskab A
(ejer 100 pct. af adm./udv.selsk.)

Resultatopgørelse	
Investeringsafkast:	
- indtægter fra tilkn. virks.	-250
- investeringsomkostninger	-200
For. driftsomkostninger	-300
Aktiver/Passiver	
Kapitalandele i datter	50

Adm./udviklingselskab

Resultatopgørelse	
Indtægter	500
Omkostninger	-750
Resultat	-250
Aktiver	
Udvikling	400
I alt	400
Passiver	
Egenkapital	300
Overført resultat	-250
Egenkapital i alt	50
Bankgæld	350
I alt	400

Forsikring & Pension

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

Med look-through-princippet skal underskuddet regnes med til de driftsomkostninger, som anvendes til beregning af de kundespecifikke omkostninger.

Det skyldes, at underskuddet vedrører pensionsvirksomhed A's egne kundeforhold. Dette behøver ikke nødvendigvis at være tilfældet, men det er antaget i dette eksempel. Alternativt kunne datterselskabet fx levere ydelser til andre pensionsselskaber. I det omfang underskuddet ikke vedrører pensionsvirksomhedens egne kundeforhold, men andre selskabers kundeforhold, medfører look-through-princippet, at underskuddet ikke skal regnes med i de kundespecifikke omkostninger i pensionsselskab A.

En anden årsag til, at underskuddet skal medregnes i de kundespecifikke omkostninger i pensionsvirksomhed A, er, at det ville de have været i henhold til regnskabsbekendtgørelsen, hvis udviklingsaktiverne havde været placeret i pensionsvirksomhed A i stedet for i et datterselskab. I så tilfælde ville underskuddet have påvirket A's forsikringsmæssige driftsomkostninger.

Derudover antages det her, at de forsikringsmæssige driftsomkostninger fuldt ud belaster de kundeforhold, som omkostningerne beregnes for. Hvis egenkapitalen dækker omkostningerne helt eller delvist, og omkostningen derfor ikke helt eller delvist bæres af kunderne, skal omkostningen ikke medregnes i de kundespecifikke omkostninger.

I næste eksempel ses på, hvordan den regnskabsmæssige behandling er i en dattervirksomhed, der kun ejes delvist, og i en associeret virksomhed.

Eksempel 3:

Forsikring & Pension

Pensionsselskab A

(ejer 75% af adm./udv.selsk.)

Resultatopgørelse	
Investeringsafkast:	
- indtægter tilkn. virks.	-188
- investeringsomk.	-150
For. driftsomkostninger	-225
Aktiver	
Kapitalandele i datter	37,5

Adm./udviklingsselskab

Resultatopgørelse	
Indtægter	500
Omkostninger	-750
Resultat	-250
Aktiver	
Udvikling	400
I alt	400
Passiver	
Egenkapital	300
Overført resultat	-250
Egenkapital i alt	50
Bankgæld	350
I alt	400

Pensionsselskab B

(ejer 25% af adm./udv.selsk.)

Resultatopgørelse	
Investeringsafkast:	
- indtægter ass. virks.	-63
- investeringsomk.	-50
For. driftsomkostninger	-75
Aktiver	
Kapitalandele i datter	12,5

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

Den regnskabsmæssige behandling af den associerede virksomhed følger samme fremgangsmåde som for datterselskaber, blot er ejerandelen mindre, og dermed er beløbsstørrelserne alt andet lige tilsvarende mindre.

For pensionsselskab A er forholdene som i det foregående eksempel, idet alle tal dog indgår med 75 %, da ejerandelen i adm./udviklingsselskab er 75 %.

Pensionsselskab B betaler aftalemæssigt 125 (50+75) til det associerede administrationselskab (svarende til 25 % af indtægterne på 500).

I dette eksempel er der som tidligere et underskud på 250 i administrationselskabet. 25 % af dette indgår i investeringsafkastet i pensionsselskab B. Det indgår tillige i den indre værdi af datterselskabet i balancen, hvor pensionsselskab B's andel udgør 25 % af 50 dvs. 13. Underskuddet i administrationselskabet har dermed reduceret pensionsselskabets værdi af administrationselskabet som investering.

Hvis underskuddet som tidligere hidrører fra pensionsselskab B's kundeforhold (i et omfang svarende til den relative ejerandel), vil underskuddet skulle medregnes ved opgørelsen af de kundespecifikke.

Eksempel 4:

Forsikring & Pension

Pensionsselskab A

(ejer 5 % af adm./udv.selsk.)

Resultatopgørelse	
Investeringsafkast:	
- kursregulering	-13
- investeringsomk.	-10
For. driftsomkostninger	-15
Aktiver	
Kapitalandele i datter	2,5

Adm./udviklingselskab

Resultatopgørelse	
Indtægter	500
Omkostninger	-750
Resultat	-250
Aktiver	
Udvikling	400
I alt	400
Passiver	
Egenkapital	300
Overført resultat	-250
Egenkapital i alt	50
Bankgæld	350
I alt	400

Pensionsselskab B

(ejer 0 % af adm./udv.selsk.)

Resultatopgørelse	
Investeringsafkast:	
- kursregulering	-
- investeringsomk.	-10
For. driftsomkostninger	-15
Aktiver	
Kapitalandele i datter	-

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

Ovenstående tabeller viser samme eksempel som tidligere, blot er ejerandelen af administrationselskabet (for pensionsselskab A) så lille, at investeringen nu klassificeres som en kapitalandel. Beløbsstørrelserne er tilsvarende små.

Det anvendte look-through-princip vil – med de tidligere antagelser – betyde, at pensionsselskab A skal korrigere sine omkostninger til brug for beregningen af de kundespecifikke omkostninger, men det er en mindre korrektion.

Tilsvarende vises et eksempel, hvor der ikke ejes en andel af administrationselskabet (pensionsselskab B). Her indgår kun de aftalemæssigt fastsatte betalinger til administrationselskabet, og der er ingen påvirkning af investeringsresultatet. Der er derfor heller ikke behov for at "kigge igennem" noget, og der skal ikke foretages korrektion af regnskabstallene for at beregne de kundespecifikke omkostninger.

14. Bilag 2: Branchens fælles omkostningssatser

I dette bilag findes tabeller med branchens fælles omkostningssatser til brug for beregningen af investeringsomkostninger. I kapitel 6 findes en detaljeret beskrivelse af opgørelse af investeringsomkostningerne fordelt på aktivkategorier.

Omkostningssatserne i dette bilag skal i udgangspunktet anvendes. Hvis selskabet på tilfredsstillende vis kan dokumentere, at selskabets indhentede fondsspecifikke omkostninger er mere retvisende end standardsatserne, må de indhentede fondsspecifikke omkostninger anvendes. Dokumentationen for de indhentede fondsspecifikke omkostninger skal være af en sådan karakter, at den kan danne grundlag for revisors review. Den eksterne revisor skal således undersøge, at dokumentationen for de indhentede fondsspecifikke omkostninger er velbegrunderet.

Et selskabs overgang til brug af fondsspecifikke omkostninger er bindende. Det vil sige, at et selskab, der én gang har anvendt indhentede fondsspecifikke omkostninger for et givet aktiv (fx et givet investeringsbevis fra en given udenlandsk investeringsforening) også fremover skal anvende indhentede fondsspecifikke omkostninger for det pågældende aktiv.

Omkostningssatserne i dette bilag er ifølge sagens natur baseret på en række realistiske, men dog skønsmæssige antagelser. Det bliver løbende vurderet, om der er grundlag for at justere omkostningssatserne.

Der er i omkostningssatserne i tabel B.2.1-B.2.7 taget højde for, at investeringsomkostninger i alle lag af FoF-konstruktioner skal medregnes.

Den model, som ligger bag omkostningssatserne, kan rekvireres ved henvendelse til kan@forsikringogpension.dk. Det er ikke tilladt at lægge selskabsspecifikke antagelser om fx forventet afkast ind i modellen. Det er dog tilladt at foretage interpolering.

Tabel B.2.1: Aldersafhængige omkostningssatser PE Fonde enkeltfonde

Fee sats i fonde	0,50 pct.	0,75 pct.	1,00 pct.	1,25 pct.	1,50 pct.	1,75 pct.	2,00 pct.
Omkostnings- sats i pct. af til- sagn år nr.							
1	0,50	0,75	1,00	1,25	1,50	1,75	2,00
2	0,50	0,75	1,00	1,25	1,50	1,75	2,00
3	0,50	0,75	1,00	1,25	1,50	1,75	2,00
4	0,50	0,75	1,00	1,25	1,50	1,75	2,00
5	0,50	0,75	1,00	1,25	1,50	1,75	2,00
6	1,79	1,97	2,15	2,33	2,51	2,69	2,87
7	1,67	1,80	1,92	2,04	2,17	2,29	2,42
8	1,56	1,63	1,70	1,76	1,83	1,90	1,97
9	1,47	1,49	1,52	1,54	1,56	1,58	1,61
10	0,04	0,06	0,08	0,10	0,12	0,14	0,16
11	0,04	0,05	0,07	0,09	0,11	0,13	0,15
12	0,03	0,05	0,07	0,08	0,10	0,11	0,13
13	0,03	0,04	0,06	0,07	0,09	0,10	0,12
14	0,03	0,04	0,05	0,07	0,08	0,09	0,11
15	0,02	0,04	0,05	0,06	0,07	0,08	0,10

Forsikring & Pension

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

Fee sats i fonde	2,25 pct.	2,50 pct.	2,75 pct.	3,00 pct.
Omkostningssats i pct. af tilsagn år nr.				
1	2,25	2,50	2,75	3,00
2	2,25	2,50	2,75	3,00
3	2,25	2,50	2,75	3,00
4	2,25	2,50	2,75	3,00
5	2,25	2,50	2,75	3,00
6	3,05	3,23	3,41	3,59
7	2,54	2,66	2,79	2,91
8	2,03	2,10	2,17	2,24
9	1,63	1,65	1,67	1,70
10	0,18	0,20	0,22	0,24
11	0,16	0,18	0,20	0,22
12	0,15	0,16	0,18	0,20
13	0,13	0,15	0,16	0,18
14	0,12	0,13	0,15	0,16
15	0,11	0,12	0,13	0,14

Table B.2.2: Aldersafhængige omkostningssatser PE Fund of funds

Forsikring & Pension

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

Fee sats i FoF	0,25 pct.						
Fee sats i fonde	0,50 pct.	0,75 pct.	1,00 pct.	1,25 pct.	1,50 pct.	1,75 pct.	2,00 pct.
Omkostnings- sats i pct. af til- sagn år nr.							
1	0,30	0,33	0,35	0,38	0,40	0,43	0,45
2	0,40	0,48	0,55	0,63	0,70	0,78	0,85
3	0,58	0,74	0,90	1,06	1,23	1,39	1,55
4	0,75	1,00	1,25	1,50	1,75	2,00	2,25
5	0,75	1,00	1,25	1,50	1,75	2,00	2,25
6	0,87	1,12	1,36	1,60	1,85	2,09	2,33
7	1,49	1,71	1,94	2,16	2,38	2,61	2,83
8	1,87	2,05	2,24	2,42	2,60	2,78	2,96
9	2,20	2,32	2,44	2,57	2,69	2,81	2,93
10	1,91	1,98	2,05	2,12	2,19	2,26	2,33
11	1,50	1,53	1,56	1,59	1,63	1,66	1,69
12	0,93	0,94	0,95	0,95	0,96	0,97	0,98
13	0,04	0,04	0,05	0,05	0,06	0,07	0,07
14	0,03	0,03	0,04	0,04	0,05	0,05	0,05
15	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03	0,04	0,04

Fee sats i FoF	0,25 pct.			
Fee sats i fonde	2,25 pct.	2,50 pct.	2,75 pct.	3,00 pct.
Omkostningssats i pct. af tilsagn år nr.				
1	0,48	0,50	0,53	0,55
2	0,93	1,00	1,08	1,15
3	1,71	1,88	2,04	2,20
4	2,50	2,75	3,00	3,25
5	2,50	2,75	3,00	3,25
6	2,58	2,82	3,06	3,30
7	3,05	3,28	3,50	3,72
8	3,15	3,33	3,51	3,69
9	3,05	3,18	3,30	3,42
10	2,41	2,48	2,55	2,62
11	1,72	1,75	1,78	1,82
12	0,99	0,99	1,00	1,01
13	0,08	0,08	0,09	0,10
14	0,06	0,06	0,07	0,07
15	0,04	0,05	0,05	0,05

Table B.2.2 (continued): Age-dependent cost rates PE Fund of funds

Forsikring & Pension

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

Fee sats i FoF	0,50 pct.						
Fee sats i fonde	0,50 pct.	0,75 pct.	1,00 pct.	1,25 pct.	1,50 pct.	1,75 pct.	2,00 pct.
Omkostnings-sats i pct. af til-sagn år nr.							
1	0,55	0,58	0,60	0,63	0,65	0,68	0,70
2	0,65	0,73	0,80	0,88	0,95	1,03	1,10
3	0,83	0,99	1,15	1,31	1,48	1,64	1,80
4	1,00	1,25	1,50	1,75	2,00	2,25	2,50
5	1,00	1,25	1,50	1,75	2,00	2,25	2,50
6	1,12	1,36	1,61	1,85	2,09	2,33	2,58
7	1,72	1,94	2,17	2,39	2,61	2,84	3,06
8	2,07	2,25	2,43	2,62	2,80	2,98	3,16
9	2,35	2,47	2,59	2,71	2,83	2,96	3,08
10	2,00	2,07	2,14	2,22	2,29	2,36	2,43
11	1,56	1,59	1,62	1,65	1,68	1,71	1,75
12	0,96	0,97	0,98	0,99	1,00	1,00	1,01
13	0,06	0,07	0,07	0,08	0,08	0,09	0,10
14	0,05	0,05	0,05	0,06	0,06	0,07	0,07
15	0,03	0,04	0,04	0,04	0,05	0,05	0,05

Fee sats i FoF	0,50 pct.			
Fee sats i fonde	2,25 pct.	2,50 pct.	2,75 pct.	3,00 pct.
Omkostnings-sats i pct. af tilsagn år nr.				
1	0,73	0,75	0,78	0,80
2	1,18	1,25	1,33	1,40
3	1,96	2,13	2,29	2,45
4	2,75	3,00	3,25	3,50
5	2,75	3,00	3,25	3,50
6	2,82	3,06	3,31	3,55
7	3,28	3,51	3,73	3,95
8	3,34	3,53	3,71	3,89
9	3,20	3,32	3,45	3,57
10	2,50	2,57	2,64	2,72
11	1,78	1,81	1,84	1,87
12	1,02	1,03	1,03	1,04
13	0,10	0,11	0,11	0,12
14	0,08	0,08	0,09	0,09
15	0,06	0,06	0,06	0,07

Tabel B.2.2 (fortsat): Aldersafhængige omkostningssatser PE Fund of funds

Forsikring & Pension

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

Fee sats i FoF	0,75 pct.						
Fee sats i fonde	0,50 pct.	0,75 pct.	1,00 pct.	1,25 pct.	1,50 pct.	1,75 pct.	2,00 pct.
Omkostnings- sats i pct. af til- sagn år nr.							
1	0,80	0,83	0,85	0,88	0,90	0,93	0,95
2	0,90	0,98	1,05	1,13	1,20	1,28	1,35
3	1,08	1,24	1,40	1,56	1,73	1,89	2,05
4	1,25	1,50	1,75	2,00	2,25	2,50	2,75
5	1,25	1,50	1,75	2,00	2,25	2,50	2,75
6	1,37	1,61	1,85	2,09	2,34	2,58	2,82
7	1,95	2,17	2,40	2,62	2,84	3,07	3,29
8	2,27	2,45	2,63	2,81	3,00	3,18	3,36
9	2,49	2,62	2,74	2,86	2,98	3,10	3,23
10	2,10	2,17	2,24	2,31	2,38	2,46	2,53
11	1,61	1,64	1,68	1,71	1,74	1,77	1,80
12	1,00	1,00	1,01	1,02	1,03	1,04	1,04
13	0,09	0,09	0,10	0,10	0,11	0,12	0,12
14	0,06	0,07	0,07	0,08	0,08	0,09	0,09
15	0,05	0,05	0,05	0,06	0,06	0,06	0,07

Fee sats i FoF	0,75 pct.			
Fee sats i fonde	2,25 pct.	2,50 pct.	2,75 pct.	3,00 pct.
Omkostningssats i pct. af tilsagn år nr.				
1	0,98	1,00	1,03	1,05
2	1,43	1,50	1,58	1,65
3	2,21	2,38	2,54	2,70
4	3,00	3,25	3,50	3,75
5	3,00	3,25	3,50	3,75
6	3,07	3,31	3,55	3,80
7	3,51	3,74	3,96	4,18
8	3,54	3,72	3,91	4,09
9	3,35	3,47	3,59	3,71
10	2,60	2,67	2,74	2,81
11	1,83	1,87	1,90	1,93
12	1,05	1,06	1,07	1,08
13	0,13	0,13	0,14	0,14
14	0,10	0,10	0,10	0,11
15	0,07	0,07	0,08	0,08

Tabel B.2.2 (fortsat): Aldersafhængige omkostningssatser PE Fund of funds

Forsikring & Pension

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

Fee sats i FoF	1,00 pct.						
Fee sats i fonde	0,50 pct.	0,75 pct.	1,00 pct.	1,25 pct.	1,50 pct.	1,75 pct.	2,00 pct.
Omkostnings- sats i pct. af til- sagn år nr.							
1	1,05	1,08	1,10	1,13	1,15	1,18	1,20
2	1,15	1,23	1,30	1,38	1,45	1,53	1,60
3	1,33	1,49	1,65	1,81	1,98	2,14	2,30
4	1,50	1,75	2,00	2,25	2,50	2,75	3,00
5	1,50	1,75	2,00	2,25	2,50	2,75	3,00
6	1,61	1,85	2,10	2,34	2,58	2,83	3,07
7	2,18	2,40	2,63	2,85	3,07	3,30	3,52
8	2,47	2,65	2,83	3,01	3,19	3,38	3,56
9	2,64	2,76	2,88	3,01	3,13	3,25	3,37
10	2,19	2,27	2,34	2,41	2,48	2,55	2,62
11	1,67	1,70	1,73	1,76	1,80	1,83	1,86
12	1,03	1,04	1,05	1,05	1,06	1,07	1,08
13	0,11	0,12	0,12	0,13	0,13	0,14	0,15
14	0,08	0,09	0,09	0,10	0,10	0,10	0,11
15	0,06	0,07	0,07	0,07	0,08	0,08	0,08

Fee sats i FoF	1,00 pct.			
Fee sats i fonde	2,25 pct.	2,50 pct.	2,75 pct.	3,00 pct.
Omkostnings- sats i pct. af tilsagn år nr.				
1	1,23	1,25	1,28	1,30
2	1,68	1,75	1,83	1,90
3	2,46	2,63	2,79	2,95
4	3,25	3,50	3,75	4,00
5	3,25	3,50	3,75	4,00
6	3,31	3,55	3,80	4,04
7	3,74	3,97	4,19	4,41
8	3,74	3,92	4,10	4,29
9	3,50	3,62	3,74	3,86
10	2,69	2,77	2,84	2,91
11	1,89	1,92	1,95	1,98
12	1,08	1,09	1,10	1,11
13	0,15	0,16	0,16	0,17
14	0,11	0,12	0,12	0,13
15	0,09	0,09	0,09	0,10

Tabel B.2.2 (fortsat): Aldersafhængige omkostningssatser PE Fund of funds

Forsikring & Pension

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

Fee sats i FoF	1,25 pct.						
Fee sats i fonde	0,50 pct.	0,75 pct.	1,00 pct.	1,25 pct.	1,50 pct.	1,75 pct.	2,00 pct.
Omkostnings-sats i pct. af tilsagn år nr.							
1	1,30	1,33	1,35	1,38	1,40	1,43	1,45
2	1,40	1,48	1,55	1,63	1,70	1,78	1,85
3	1,58	1,74	1,90	2,06	2,23	2,39	2,55
4	1,75	2,00	2,25	2,50	2,75	3,00	3,25
5	1,75	2,00	2,25	2,50	2,75	3,00	3,25
6	1,86	2,10	2,34	2,59	2,83	3,07	3,31
7	2,41	2,64	2,86	3,08	3,31	3,53	3,75
8	2,66	2,85	3,03	3,21	3,39	3,57	3,76
9	2,79	2,91	3,03	3,15	3,28	3,40	3,52
10	2,29	2,36	2,43	2,51	2,58	2,65	2,72
11	1,73	1,76	1,79	1,82	1,85	1,88	1,92
12	1,06	1,07	1,08	1,09	1,09	1,10	1,11
13	0,14	0,14	0,15	0,15	0,16	0,16	0,17
14	0,10	0,11	0,11	0,11	0,12	0,12	0,13
15	0,08	0,08	0,08	0,09	0,09	0,09	0,10

Fee sats i FoF	1,25 pct.			
Fee sats i fonde	2,25 pct.	2,50 pct.	2,75 pct.	3,00 pct.
Omkostningssats i pct. af tilsagn år nr.				
1	1,48	1,50	1,53	1,55
2	1,93	2,00	2,08	2,15
3	2,71	2,88	3,04	3,20
4	3,50	3,75	4,00	4,25
5	3,50	3,75	4,00	4,25
6	3,56	3,80	4,04	4,29
7	3,98	4,20	4,42	4,65
8	3,94	4,12	4,30	4,48
9	3,64	3,76	3,89	4,01
10	2,79	2,86	2,93	3,01
11	1,95	1,98	2,01	2,04
12	1,12	1,13	1,13	1,14
13	0,18	0,18	0,19	0,19
14	0,13	0,14	0,14	0,15
15	0,10	0,10	0,11	0,11

Tabel B.2.3: Kredit-/lånefonde

Forsikring & Pension

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

Fee sats i fonde	0,50 pct.	0,75 pct.	1,00 pct.	1,25 pct.	1,50 pct.	1,75 pct.	2,00 pct.
Omkostnings- sats i pct. af til- sagn år nr.							
1	0,30	0,45	0,60	0,75	0,90	1,05	1,20
2	0,40	0,60	0,80	1,00	1,20	1,40	1,60
3	0,50	0,75	1,00	1,25	1,50	1,75	2,00
4	1,53	1,78	2,03	2,28	2,53	2,78	3,03
5	1,43	1,63	1,83	2,03	2,23	2,43	2,63
6	1,23	1,33	1,43	1,53	1,63	1,73	1,83
7	1,03	1,03	1,03	1,03	1,03	1,03	1,03
8	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
9	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
13	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
15	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Fee sats i fonde	2,25 pct.	2,50 pct.	2,75 pct.	3,00 pct.
Omkostnings- sats i pct. af tilsagn år nr.				
1	1,35	1,50	1,65	1,80
2	1,80	2,00	2,20	2,40
3	2,25	2,50	2,75	3,00
4	3,28	3,53	3,78	4,03
5	2,83	3,03	3,23	3,43
6	1,93	2,03	2,13	2,23
7	1,03	1,03	1,03	1,03
8	0,00	0,00	0,00	0,00
9	0,00	0,00	0,00	0,00
10	0,00	0,00	0,00	0,00
11	0,00	0,00	0,00	0,00
12	0,00	0,00	0,00	0,00
13	0,00	0,00	0,00	0,00
14	0,00	0,00	0,00	0,00
15	0,00	0,00	0,00	0,00

Tabel B.2.4: Aldersafhængige omkostningssatser Ejendomsfonde

År nr.	Omkostningssats i pct. af tilsagn
1	0,75
2	0,75
3	0,75
4	0,68
5	0,68
6	0,68
7	1,53
8	1,53
9	1,53
10	1,30
11	0,23
12	0,17
13	0,13
14	0,09
15	0,07

Forsikring & Pension

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

Tabel B.2.5: Aldersafhængige omkostningssatser Infrastrukturfonde

Fee sats i fonde	0,50 pct.	0,75 pct.	1,00 pct.	1,25 pct.	1,50 pct.	1,75 pct.	2,00 pct.
Omkostning (pct. af tilsagn) år nr.							
1	0,50	0,75	1,00	1,25	1,50	1,75	2,00
2	0,50	0,75	1,00	1,25	1,50	1,75	2,00
3	0,50	0,75	1,00	1,25	1,50	1,75	2,00
4	0,45	0,68	0,90	1,13	1,35	1,58	1,80
5	0,45	0,68	0,90	1,13	1,35	1,58	1,80
6	0,45	0,68	0,90	1,13	1,35	1,58	1,80
7	1,41	1,64	1,86	2,09	2,31	2,54	2,76
8	1,41	1,64	1,86	2,09	2,31	2,54	2,76
9	1,41	1,64	1,86	2,09	2,31	2,54	2,76
10	1,26	1,41	1,56	1,71	1,86	2,01	2,16
11	0,15	0,23	0,30	0,38	0,45	0,53	0,60
12	0,11	0,17	0,23	0,28	0,34	0,39	0,45
13	0,08	0,13	0,17	0,21	0,25	0,30	0,34
14	0,06	0,09	0,13	0,16	0,19	0,22	0,25
15	0,05	0,07	0,09	0,12	0,14	0,17	0,19

Forsikring & Pension

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

Tabel B.2.6: Aldersafhængige omkostningssatser Skovfonde

År nr.	Omkostningssats i pct. af tilsagn
1	1,00
2	1,00
3	1,00
4	0,90
5	0,90
6	0,90
7	1,43
8	1,43
9	1,43
10	1,13
11	0,30
12	0,23
13	0,17
14	0,13
15	0,09

Forsikring & Pension

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

Tabel B.2.7: Aldersafhængige omkostningssatser Fonde baseret på andet end tilsagn, fx hedgefonde

År nr.	Omkostningssats i pct. af tilsagn
1	3,40
2	3,40
3	3,40
4	3,40
5	3,40
6	3,40
7	3,40
8	3,40
9	3,40
10	3,40
11	3,40
12	3,40
13	3,40
14	3,40
15	3,40

Forsikring & Pension

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

15. Bilag 3: Eksempler på revisions- og selskabserklæring

Forsikring & Pension

I dette bilag findes et eksempel på en selskabserklæring samt et eksempel på en revisionserklæring.

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

Boks B.3.1: Eksempel på selskabserklæring til inspiration

Selskabet har dags dato behandlet og godkendt den selskabets metodebeskrivelse og afstemningsskema for regnskabsåret 2013.

Det er vores opfattelse, at metodebeskrivelsen og afstemningsskemaet er udarbejdet i overensstemmelse med den gældende henstilling fra Forsikring & Pensions bestyrelse.

Det er endvidere vores opfattelse, at beregningen af ÅOK og ÅOP samt de metodemæssige valg, som der er redegjort for i metodebeskrivelsen, er i overensstemmelse med den gældende henstilling fra Forsikring & Pensions bestyrelse.

Endelig er det vores opfattelse, at afstemningen mellem summen af de kundespecifikke ÅOK'er og årsregnskabet samt selskabets øvrige registreringer er udarbejdet i overensstemmelse med den gældende henstilling fra Forsikring & Pensions bestyrelse.

Boks B.3.2: Eksempel på uafhængig revisors erklæring om beregning af ÅOK og ÅOP

Til ledelsen i [Pensionsselskabet XX]

Vi har i overensstemmelse med Forsikring & Pensions henstilling i LP-information 52/13 foretaget en gennemgang af metodebeskrivelse, afstemningsskema og beregning af omkostningselementer ved opgørelse af ÅOK (årlige omkostninger i kroner) og ÅOP (årlige omkostninger i procent) for [Pensionsselskabet XX] for 2013.

Ledelsen har ansvaret for, at metodebeskrivelsen, afstemningsskemaet samt beregning og fordeling af omkostningselementer ved opgørelsen af ÅOK og ÅOP er udarbejdet i overensstemmelse med LP-information 52/13.

Vores ansvar er på baggrund af vores gennemgang alene at udtrykke en konklusion om, hvorvidt selskabets beregning af omkostningselementer ved opgørelse af ÅOK og ÅOP er foretaget i overensstemmelse med den udarbejdede metodebeskrivelse og selskabets øvrige registreringer.

Selskabets metodebeskrivelse og afstemningsskema er dateret den ##. #### 2014.

(Fortsættes)

(Fortsat)

Det udførte arbejde

Vi har udført vores arbejde i overensstemmelse med den internationale standard om erklæringsopgaver med sikkerhed ISAE 3000 DK og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning samt i overensstemmelse med vejledningen i LP-information 52/13 fra Forsikring & Pension med henblik på at opnå begrænset sikkerhed for, at selskabets beregning af omkostningselementer ved opgørelse af ÅOK og ÅOP er foretaget i overensstemmelse med den udarbejdede metodebeskrivelse og selskabets øvrige registreringer.

Det udførte arbejde er foretaget ved hjælp af begrænsede stikprøver, interviews og proceduregennemgang, og vi har herunder påset, om

- selskabet beregner omkostningselementerne, herunder ÅOK og ÅOP, på den måde, som selskabet har beskrevet i metodebeskrivelsen,
- der er overensstemmelse mellem de oplysninger, som fremgår af afstemningsskemaet, og årsregnskabet 2013 samt selskabets øvrige registreringer,
- de metodemæssige valg, som selskabet har redegjort for i metodebeskrivelsen, er anvendt i afstemningsskemaet,
- selskabet har udarbejdet en afstemning af, at samtlige opgjorte omkostninger er fordelt på selskabets kunder, samt at
- selskabet har godtgjort, at det ÅOK og ÅOP, som den enkelte kunde oplyses om, svarer til de omkostninger, som selskabet beregningsmæssigt har pålignet kunden.

Det udførte arbejde har ikke omfattet:

Kontrol af fordelingen af de opgjorte omkostninger mellem de enkelte kunder samt den enkelte kundes oplysninger om ÅOK og ÅOP.

Konklusion

Ved det udførte arbejde er vi ikke blevet bekendt med forhold, der giver os anledning til at konkludere, at selskabets beregning af omkostningselementer ved opgørelse af ÅOK og ÅOP ikke i al væsentlighed er foretaget i overensstemmelse med den udarbejdede metodebeskrivelse, afstemningsskema og selskabets øvrige registreringer.

, den xx.xx.2014

#####

Statsautoriseret Revisionspartnerselskab

statsautoriseret revisor

16. Bilag 4: Revisionsvejledning

I afsnit 10.1.2 er de overordnede principper for revisionen beskrevet. I dette bilag er disse principper uddybet med en egentlig revisionsvejledning.

Forsikring & Pension

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

Revision af metodebeskrivelsen

Revisionen for hvert omkostningselement i metodebeskrivelsen undersøge følgende:

1. At selskabet inkluderer det pågældende omkostningselement, når der er relevant for selskabet.
2. At selskabet oplyser de regnskabsposter, som i praksis ligger til grund for beregningen af det pågældende omkostningselement. Hvis der er tale om et skøn, skal revisionen sikre, at selskabet redegør for skønnets rimelighed.
3. At selskabets redegørelse for så vidt angår investeringsomkostningerne er fordelt på de aktivkategorier, som findes i afsnit 6.5-6.11 til denne henstilling.
4. At selskabet fordeler de pågældende omkostningselementer på selskabets kundegrupper efter den fordelingsnøgle, som det har redegjort for. Revisionen skal ligeledes undersøge, at selskabet redegør for eventuelle afgrænsninger i forhold til fx kundegrupper.

Revision af afstemningskemaet

Generelt

Selskabet har i sin metodebeskrivelse redegjort for en række skøn og fordelingsnøgler. Revisionen skal undersøge, at disse skøn og fordelingsnøgler anvendes i afstemningskemaet. Her kan som eksempel nævnes, at revisionen skal undersøge, at fordelingen af omkostningerne på gennemsnitsrente- og markedsrente-produkter er i overensstemmelse med de fordelingsnøgler, som selskabet har redegjort for i metodebeskrivelsen.

Ad 1a-1d

Nogle kunder får af den ene eller anden årsag ikke oplyst et ÅOK og et ÅOP. Revisionen skal undersøge, at de omkostninger, som disse kunder belastes med - medmindre særlige forhold taler imod dette - er beregnet på samme vis, som de øvrige kunders omkostninger.

Revisionen skal tillige undersøge, at selskabet har beskrevet, hvilke kundegrupper der indgår i post 1c og 1d.

Ad 1. Summen af ÅOK til kunderne

Revisionen skal undersøge, at posten er lig med summen af post 1a-1d.

Ad 2. Administrations- og erhvervsomkostninger, jf. resultatopgørelsen

Revisionen skal undersøge, at posten indeholder summen af administrations- og erhvervsomkostninger, jf. post 9.1. (Erhvervsomkostninger) og post 9.2. (Administrationsomkostninger) som anført i bilag 3 til regnskabsbekendtgørelsen.

Revisionen skal undersøge, at administrationsomkostninger forbundet med forsikringer administreret af Forenede Gruppeliv er indeholdt i denne post, såfremt disse omkostninger er konsolideret ind i årsregnskabet.

Revisionen skal undersøge, at administrationsomkostninger forbundet med alle andre forsikringer købt hos eksterne leverandører af forsikringsydelser fx syge-

og ulykkesforsikringer, forsikringer ved visse kritiske sygdomme og sundhedsforsikringer købt hos eksterne parter, er indeholdt i denne post, såfremt disse omkostninger er konsolideret ind i regnskabet.

Revisionen skal undersøge, at leje af egen domicilejendom ikke er indeholdt i denne post.

Ad 3. Leje af egen domicilejendom

Revisionen skal undersøge, at leje af eget domicil er opgjort i overensstemmelse med definitionen af "O" i bilag 9 til regnskabsbekendtgørelsen.

Ad 4. Omkostninger til forsikringsformidlere

Revisionen skal undersøge, at posten indeholder de omkostninger til forsikringsformidlere, som kunderne betaler, og som videreformidles til forsikringsformidlerne, såfremt disse ikke er inkluderet i erhvervsomkostningerne i post 2 eller post 7.

Ad 5. Forsikringsmæssige driftsomkostninger i datterselskaber

Revisionen skal undersøge, at posten indeholder alle omkostninger som følge af look-through-princippet, jf. bilag 1.

Hvorvidt omkostninger som følge af look-through-princippet skal medregnes i de omkostninger, som ligger til grund for beregningen af de kundespecifikke omkostninger og dermed indeholdes denne post, afhænger af flere forhold, herunder bl.a. hvorvidt et over-/underskud i datterselskabet hidrører moderselskabets egne kundeforhold eller andre selskabers kundeforhold.

Hvis et overskud i datterselskabet hidrører fra moderselskabets egne kundeforhold, skal overskuddet indeholdes i denne post med negativt fortegn.

Hvis et underskud i datterselskabet hidrører fra moderselskabets egne kundeforhold, skal underskuddet indeholdes i denne post med positivt fortegn.

Hvis et overskud eller et underskud i datterselskabet hidrører fra andre selskabers kundeforhold, skal over-/underskuddet ikke indeholdes i denne post.

Revisionen skal undersøge, at ovennævnte sker.

Ad 6. Administrationsomkostninger hos eksterne leverandører af forsikringsydelser

Revisionen skal undersøge, at posten indeholder omkostninger forbundet med alle forsikringsydelser købt hos eksterne leverandører af forsikringsydelser, herunder at selskabet har medtaget omkostninger hos alle sine eksterne leverandører af forsikringsydelser.

Med eksterne leverandører menes såvel koncernforbundne som ikke-koncernforbundne forsikringsselskaber.

Revisionen skal undersøge, at selskabet redegør for skønnets rimelighed, såfremt selskabet har foretaget et sådant.

Revisionen skal undersøge, at posten indeholder administrationsomkostninger forbundet med forsikringer administreret af Forenede Gruppeliv, såfremt disse omkostninger ikke er inkluderet i post 2.

Revisionen skal undersøge, at posten indeholder administrationsomkostninger forbundet med syge- og ulykkesforsikringer købt hos eksterne leverandører af forsikringsydelse, såfremt disse omkostninger ikke er inkluderet i post 2.

Revisionen skal undersøge, at posten indeholder administrationsomkostninger forbundet med sundhedsforsikringer købt hos eksterne leverandører af forsikringsydelse, såfremt disse ikke er inkluderet i post 2.

Ad 7. Administrations- og erhvervelsesomkostninger forbundet med SUL-forsikringer, jf. regnskabet

Revisionen skal undersøge, at posten indeholder administrations- og erhvervelsesomkostninger forbundet med SUL-forsikringer, jf. pkt. 5.1. (Erhvervelsesomkostninger) og pkt. 5.2. (Administrationsomkostninger) i bilag 4 til regnskabsbekendtgørelsen.

Revisionen skal undersøge, at posten indeholder de administrations- og erhvervelsesomkostninger forbundet med SUL-forsikringer, der dækkes af basiskapitalen.

Revisionen skal undersøge, at posten indeholder omkostninger til forsikringsformidlere, såfremt disse ikke kan udskilles og opgøres i post 4.

Revisionen skal undersøge, at posten ikke indeholder investeringsomkostninger forbundet med SUL-forsikringer.

Ad 8. Over-/underskud på administrations- og erhvervelsesomkostningerne, som dækkes af basiskapitalen (modregningspost)

Revisionen skal undersøge, at posten indeholder over-/underskud på administrations- og erhvervelsesomkostningerne, når dette dækkes af basiskapitalen.

Revisionen skal fx undersøge, at de administrationsomkostninger, der er forbundet med SUL-forsikringer, og som dækkes af basiskapitalen, trækkes fra i denne post.

Ad 9. Investeringsomkostninger, jf. resultatopgørelsen

Revisionen skal undersøge, at posten indeholder investeringsomkostninger, jf. pkt. 2.7. (Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed) i bilag 3 til regnskabsbekendtgørelsen.

Revisionen skal undersøge, at posten indeholder investeringsomkostninger forbundet med syge- og ulykkesforsikringer og de investeringsomkostninger, der er forbundet med investering af basiskapitalen.

Revisionen skal undersøge, at posten indeholder såvel de investeringsomkostninger, som er forbundet med investering af basiskapitalen.

Ad 10. Øvrige investeringsomkostninger i fonde, datterselskaber, investeringsforeninger mv.

Revisionen skal undersøge, at posten indeholder investeringsomkostninger i fonde, datterselskaber, investeringsforeninger mv.

Revisionen skal undersøge, at posten også indeholder øvrige investeringsomkostninger forbundet med investering af moderselskabets basiskapital i fonde, datterselskaber, investeringsforeninger mv.

Revisionen skal undersøge, at selskabet har dokumentation for de benyttede omkostninger, som ligger bag beregningen af investeringsomkostningerne, såfremt selskabet ikke benytter de o, som fremgår af bilag 2 i denne henstilling.

Revisionen skal undersøge, at posten indeholder kursskæringer og aftalte ikke-markedsforme spreads, der ender som indtjening hos selskabet eller den koncern, som selskabet indgår i. Revisionen skal også undersøge, at posten indeholder kursskæringer og aftalte, ikke-markedskonforme spreads, der ender som indtjening hos en ekstern kapitalforvalter, og som træder i stedet for direkte fees til forvalteren.

Ad 11. Over-/underskud på investeringsomkostningerne, som dækkes af basiskapitalen (modregningspost)

Revisionen skal undersøge, at posten indeholder over-/underskud på investeringsomkostninger, der dækkes af basiskapitalen, herunder også af egenkapitalen.

Revisionen skal undersøge, at posten indeholder over-/underskud på investeringsomkostningerne, såfremt over-/underskuddet dækkes af basiskapitalen, herunder også af egenkapitalen.

Ad 12. Investeringsomkostninger forbundet med basiskapitalen (modregningspost)

Posten skal ses som en udligningspost i forhold til post 9, som indeholder investeringsomkostninger, således som disse fremgår af resultatopgørelsen. Post 9 indeholder dermed investeringsomkostninger forbundet med investering af basiskapitalen. Da disse investeringsomkostninger ikke skal indgå i beregningen af ÅOK og ÅOP, fordi de ikke bæres af kunderne, skal de trækkes ud i denne post.

Posten skal ligeledes ses om en udligningspost i forhold til post 10, som indeholder investeringsomkostninger forbundet med investering af basiskapitalen.

Revisionen skal således undersøge, at beløb fratrukket i denne post er investeringsomkostninger forbundet med investering af basiskapitalen.

Ad 13. Risikoforrentning inkl. udligning af skyggekonti

Revisionen skal undersøge, at posten indeholder risikoforrentning af al basiskapital. Det vil sige risikoforrentning af egenkapital, særlige (individuelle og kollektive) bonushensættelser samt ansvarlig indskudskapital.

Revisionen skal undersøge, at posten indeholder både risikoforrentningens risikodel og fortjensttel, jf. kontributionsbekendtgørelsens krav om opdeling af risikoforrentningen i en risikodel og en fortjensttel.

Revisionen skal undersøge, at posten indeholder risikoforrentning i både rente-, risiko- og omkostningsgrupper. Der kan være forskellig risikoforrentning i grupperne.

Revisionen skal undersøge, at posten ikke indeholder basiskapitalens eventuelle dækning af tab som følge af underskud i rente-, risiko- og omkostningsgrupperne.

Revisionen skal undersøge, at posten ikke indeholder tilbagebetaling af tidligere års dækning af fra basiskapitalen, da dette ikke betragtes som en omkostning.

Revisionen skal undersøge, at posten indeholder beløb til nedbringelse af en skyggekonto, såfremt denne er opstået som følge af utilstrækkelig risikoforrentning. Beløbet skal indeholdes i posten i det år, hvor beløbet overføres til basiskapitalen.

Revisionen skal undersøge, at posten indeholder forrentningen af den del af en skyggekonto, der er opstået som følge af utilstrækkelig risikoforrentning. Beløbet skal indeholdes i denne post i det år, hvor beløbet overføres til basiskapitalen.

Ad 14. Garantibetalinger

Revisionen skal undersøge, at posten indeholder garantibetalinger.

Hvis en del af en kundes tildelte depotrente anvendes som betaling for en garanti i stedet for en opskrivning af ydelsen eller tilsvarende, skal denne garantibetaling anses som en omkostning og dermed indeholdes i denne post. Tilsvarende gælder, hvis en kunde i et markedsrenteprodukt tilkøber en finansiel garanti.

Revisionen skal undersøge, at dette sker.

Ad 15. Omkostnings- og risikoresultatet

Selskaber, der følger de gældende kontributionsregler, skal udelukkende medtage omkostningsresultatet og ikke risikoresultatet i denne post.

For disse selskaber skal revisionen undersøge følgende:

- At et eventuelt overskud i omkostningsgrupperne, som er overført til det kollektive bonuspotentiale, er lagt til i denne post
- At et eventuelt underskud i omkostningsgrupperne, som er dækket af det kollektive bonuspotentiale, er trukket fra i denne post.

Ved opgørelsen af omkostningsresultatet i afstemningsskemaet skal resultatet korrigeres for afkast, rabatter og lignende, jf. bilag 5. Revisionen skal undersøge, at dette er tilfældet.

Selskaber, der har aftalt sig ud af de gældende kontributionsregler, og hvor kunderne ultimativt bærer risikoen for et omkostnings- eller risikounderskud, skal udelukkende medtage risikoresultatet og ikke omkostningsresultatet i denne post.

For disse selskaber skal revisionen undersøge følgende:

- At et eventuelt risikounderskud er lagt til i denne post
- At et eventuelt risikooverskud er trukket fra i denne post, såfremt selskabet har valgt at indregne risikooverskuddet i ÅOK.

Ad 16. Øvrige omkostninger, der kan specificeres

Revisionen skal undersøge, at posten indeholder eventuelle øvrige omkostninger, såfremt disse omkostninger kan specificeres i underposter.

Forsikring & Pension

Revisionen skal undersøge, at posten ikke indeholder en eventuel uforklarlig afvigelse mellem post 1 og post 17, idet denne skal fremgå af post 18.

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

Ad 17. I alt

Revisionen skal undersøge, at posten indeholder summen af post 2-16 og dermed alle forklarlige og specificér bare omkostninger.

Ad 18. Forskel mellem post 1 og post 17

Revisionen skal undersøge, at en eventuel afvigelse mellem post 1 og post 17 kan forklares med de skønsmæssige vurdering, der måtte være foretaget i forbindelse med udfyldelsen af skemaet.

17. Bilag 5: Post 15 i afstemningsskemaet – korrektion for afkast, rabatter og lignende

Forsikring & Pension

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

I dette bilag er det illustreret, hvorfor og hvordan der skal korrigeres for afkast og rabatter i omkostningsresultatet.

Eksempel A.

I det omfang risikoforrentning i omkostningsgrupper er finansieret af det betalte 2.ordens bidrag, indgår det allerede i kunde-ÅOK og skal ikke tillægges igen på kundesiden.

	1. Kontribution	
	Omkbidrag 2. orden før rabat	110
	Investeringsafkast før pal	0
	Forsm driftsomk i resultatopgørelsen	100
	Omkresultat før rabat	10
	Risikoforrentning 50%	5
	KB (rest)	5
Nr.	2. Afstemningsskema	
	Betalte omkostningsbidrag	110
	Risikoforrentning udover betalte omk.bidrag	0
1	ÅOK oplyst til kunderne	110
2	Forsm driftsomk i resultatopgørelsen	100
13	Risikoforrentning	5
15	Omk.resultat ekskl. evt. indregnet inv.afkast	5
17	I alt	110

Eksempel B.

I det omfang risikoforrentningen i omkostningsgrupper er finansieret af andet end det betalte 2.ordens bidrag – fx af investeringsafkast af omkostningsgruppernes kollektive bonuspotentiale – skal dette indgå i Kunde-ÅOK. Bemærk at investeringsafkastet, i lighed med de øvrige omkostningselementer, er før pal.

	1. Kontribution	
	Omkbidrag 2. orden før rabat	110
	Investeringsafkast før pal	4
	Forsm driftsomk i resultatopgørelsen	100
	Omkresultat før rabat	14
	Risikoforrentning 100%	14
	KB (rest)	0
Nr.	2. Afstemningsskema	
	Betalte omkostningsbidrag	110
	Risikoforrentning udover betalte omk.bidrag	4
1	ÅOK oplyst til kunderne	114
2	Forsm driftsomk i resultatopgørelsen	100
13	Risikoforrentning	14
15	Omk.resultat ekskl. evt. indregnet inv.afkast	0
17	I alt	114

Eksempel C.

Det er dog kun den andel af investeringsafkastet, der vedrører risikoforrentningen, der skal indgå i Kunde-ÅOK. Der skal derfor ses bort fra den andel, der indgår

i omkostningsresultatet i post 15. Risikoforrentningens andel af omkostningsresultatet er netop den andel af investeringsafkastet, der skal medtages i ÅOK oplyst til kunderne.

Forsikring & Pension

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

	1. Kontribution	
	Omkbidrag 2. orden før rabat	110
	Investeringsafkast før pal	4
	Forsm driftsomk i resultatopgørelsen	100
	Omkresultat før rabat	14
	Risikoforrentning 50%	7
	KB (rest)	7
Nr.	2. Afstemningsskema	
	Betalte omkostningsbidrag	110
	Risikoforrentning udover betalte omk.bidrag	2
1	ÅOK oplyst til kunderne	112
2	Forsm driftsomk i resultatopgørelsen	100
13	Risikoforrentning	7
15	Omk.resultat ekskl. evt. indregnet inv.afkast	5
17	I alt	112

Eksempel D.

Betaler kunderne mindre end 2. ordens bidraget pga. rabatter, skal der korrigeres for rabatter i post 8.

		Uden rabat	Med rabat (-5)
	1. Kontribution		
	Omkbidrag 2. orden før rabat	110	105
	Investeringsafkast før pal	4	
	Forsm driftsomk i resultatopgørelsen	100	
	Omkresultat før rabat	14	
	Risikoforrentning 50%	7	
	KB (rest)	7	
Nr.	2. Afstemningsskema		
	Betalte omkostningsbidrag	110	105
	Risikoforrentning udover betalte omk.bidrag	2	2
1	ÅOK oplyst til kunderne	112	107
2	Forsm driftsomk i resultatopgørelsen	100	100
8	Over-/Underskud dækket af basiskapitalen		-5
13	Risikoforrentning	7	7
15	Omk.resultat ekskl. evt. indregnet inv.afkast	5	5
17	I alt	112	107

Eksempel E.

Har basiskapitalen dækket et underskud som følge af et negativt omkostningsresultat, skal tabsdækningen indgå i post 8. Over-/Underskud dækket af basiskapitalen. Ellers svarer selskabets omkostninger i post 17 ikke til kunde-ÅOK i post 1.

	1. Kontribution	
	Omkbidrag 2. orden før rabat	110
	Investeringsafkast før pal	0
	Forsm driftsomk i resultatopgørelsen	120
	Omkresultat før rabat	-10
	Underskud dækket af basiskapitalen 50%	-5
	KB (rest)	-5
Nr.	2. Afstemningsskema	
	Betalte omkostningsbidrag	110
	Risikoforrentning udover betalte omk.bidrag	0
1	ÅOK oplyst til kunderne	110
2	Forsm driftsomk i resultatopgørelsen	120
8	Over-/Underskud dækket af basiskapitalen	-5
15	Omk.resultat ekskl. evt. indregnet inv.afkast	-5
17	I alt	110

Eksempel F.

Omkostningsresultatet kan også blive negativt pga. et negativt investeringsafkast. Da der i kunde-ÅOK ikke må gøres fradrag for basiskapitalens eventuelle dækning af tab, som et negativt investeringsafkast vel henhører under, skal denne del af risikoforrentningen ikke indgå under post 8. I eksemplet er det antaget, at KB er 0, og underskuddet dækkes derfor af basiskapitalen.

	1. Kontribution	
	Omkbidrag 2. orden før rabat	110
	Investeringsafkast før pal	-4
	Forsm driftsomk i resultatopgørelsen	110
	Omkresultat før rabat	-4
	Underskud dækket af basiskapitalen 100%	-4
	KB (rest)	0
Nr.	2. Afstemningsskema	
	Betalte omkostningsbidrag	110
	Risikoforrentning udover betalte omk.bidrag	0
1	ÅOK oplyst til kunderne	110
2	Forsm driftsomk i resultatopgørelsen	110
8	Over-/Underskud dækket af basiskapitalen	0
15	Omk.resultat ekskl. evt. indregnet inv.afkast	0
17	I alt	110

18. Bilag 6: Model for Pensionsoverblikket

Forsikring & Pension

Her indsættes kunde- samt aftaledata (hvis konsolideret overblik for flere aftaler anføres: "Oplysningerne i Pensionsoverblikket baserer sig på, at du har disse aftaler: Aftalenr. xxxxx, xxxxx og xxxxx.)

Sagsnr. GES-2017-00347

DokID 373664

Udbetaling

Her er dit pensionsoverblik – et samlet overblik over dine udbetalinger, hvis du går på pension, mister din arbejdsevne, bliver alvorligt syg, kommer til skade ved en ulykke eller dør. Beløbene er angivet i nutidskroner, så de er sammenlignelige med størrelsen på din nuværende løn. Tallene kan ændre sig (se nærmere [henvisning til forudsætninger]). Du henvises i øvrigt til din aftale for mere detaljerede oplysninger.

Tabel B.6.1: Eksempel på pensionsoverblik

Udbetaling (alle beløb er før skat og afgifter)	Engangsbetaling	Ophørende ud- betaling	Livsvarig udbe- taling
Din pension, hvis du går på pension ved alder 65 år	548.800 kr.	78.000 kr.	217.076 kr.
Din udbetaling, hvis du mister arbejdsevnen		127.400 kr.	
Ved din død	912.100 kr.		
Visse kritiske sygdomme	139.000 kr.		
Sundhedssikring	330.100 kr.		
Indbetaling			
Samlet indbetaling inkl./ekskl. AMB i 201X	32.508 kr.		
Betalinger for forsikringer			
Samlet betaling i 201X	5.852 kr.		
Omkostninger			
Årlige omkostninger i kroner i 201X (ÅOK)	2.121 kr.		
Årlige omkostninger i procent i 201X (ÅOP)	0,82 pct.		
Rente/afkast			
Rente/afkast efter skat og investeringsomkostninger i 201X	10.352 kr.		
Ordningens værdi			
Dit depot (alternativt din flytteværdi) pr. 31. december 201X	257.696 kr.		
(Hvis relevant) Særlige bonushensættelser pr. 31. december 201X	17.413 kr.		